

Miguel Àngel Troncho

Processó de la imatge de la Mare de Déu jacent pels carrers de Morella, al bisbat de Tortosa.

A la falda de la Mare de Déu d'Agost

El 15 d'agost molts pobles d'arreu de les diòcesis de Catalunya celebren la festa major

P 3 i 8-12

El llegat de les
teresianes al Raval
de Barcelona

P 20-21

ràdio estel

Barcelona 106.6

Tarragona 100.6

Girona 103.4

Lleida 91.5

Catalunya Central 93.7

Vic 98.4

Tortosa 90.1

El Garraf 96.8

La Cerdanya 104.4

La Seu d'Urgell 105.0

Andorra 107.5

Bossòst 106.0

escoltant, sentiràs

SEGUEIX-NOS

MN. MIQUEL RAMÓN
Director

L'Assumpció de la Mare de Déu i «El Senyor dels Anells»

Al bell mig del mes d'agost se celebra la solemnitat de l'Assumpció de la Mare de Déu en cos i ànima al cel. És aquesta una festa que està molt present als pobles i ciutats de la nostra geografia. Un bon nombre de festes majors coincideixen amb la setmana de l'Assumpció.

Què ens diu, però, aquesta festa? Per què és important per a la nostra fe? Es tracta de la celebració d'un misteri de la vida de la Mare de Déu que alimenta la nostra esperança cristiana. En efecte, la Mare de Déu gaudeix ja de la benaurança futura a la qual tots nosaltres estem cridats des del baptisme.

Ara bé, no estableix l'Assumpció una distància entre Maria i nosaltres? No sembla que s'hagi allunyat del nostre costat? J. R. R. Tolkien, autor de l'obra *El Senyor dels Anells*, crea un personatge inspirat en la Mare de Déu que ens permet comprendre com ens ajuda en les vicissituds de la nostra vida cristiana. Es tracta de la princesa èlfica Galadriel. Apareix al llibre de Tolkien vestida de blanc i amb una llum que l'embolcalla. Pot entrar al cor de Frodo, el protagonista, i esbrinar els seus pensaments i confortar-lo.

Hi ha sobretot dos moments en els quals podem veure un paral·lelisme

amb la figura de Maria. Galadriel entrega a Frodo un ampolla que conté una llum especial, que li permetrà veure i orientar-se en la foscor. De fet, serà una arma poderosa quan s'ha d'enfrontar a una aranya gegant. Una de les lletanies de la Mare de Déu és de fet «estel del matí», recordant-nos que ella fa retrocedir la foscor per il·luminar el camí de la nostra vida.

En un altre moment del seu viatge Frodo es veu mancat de forces, no pot continuar el camí. Està veritablement esgotat i no es pot aixecar de terra, resignat a esperar la mort. En aquest moment Galadriel li parla al cor, ell veu una imatge en la qual ella li apropa la mà i, al moment següent, es veu com Frodo és aixecat de terra i pot continuar el seu camí. La Mare de Déu és també Mare dels pelegrins, dels qui caminen per la vida i se senten cansats i afeixugats. Ella ens ofereix la seva mà per seguir el camí del seu Fill.

Per als qui no hàgiu llegit o vist *El Senyor dels Anells*, aquests dies d'estiu poden ser un bon moment per endinsar-nos en la seva història, plena de referències a la nostra fe, professada i viscuda per Tolkien durant tota la seva vida i reflectida clarament en les seves obres.

Contingut

03
Editorial

05
La setmana

06
Opinió

08
En primer pla

13
Vida eclesial

24
Rutes espirituals

28
Carta dominical

30
Bíblia

32
Litúrgia

34
Espai lectors

36
Cultura

46
Agenda

47
Des del carrer

Les grans fites arquitectòniques de la Tortosa episcopal (III)

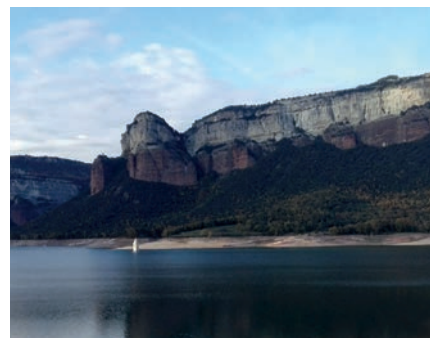

PÀGINA 24-27

36-37
L'Assumpció de Maria a través dels goigs

Esglésies submergides, esglésies traslladades

PÀGINA 18

Vides amb present i futur

PÀGINA 14-15

47 Daniel Farràs, delegat de SED a Catalunya

La setmana en tuits

EVA FERNÁNDEZ

@EVAENLARADIO

Corresponsal de Cope a Itàlia i el Vaticà

El #Papa confirma que viatjarà al #Kazakhstan del 13 al 15 de setembre del 2022. Visitarà la ciutat de Nur-Sultan amb ocasió del VII Congrés Leaders of World and Traditional Religions

JL PÉREZ FRANCESCH

@JOTAJLPF

Catedràtic d'universitat

Gràcies Lluís Serra Llansana per tanta feina i ben feta, i per posar-nos al davant de la realitat transcendent de la vida @catcristiana.

PAPA FRANCESC

@PONTIFEX_ES

L'ús d'Armes Nuclears, així com la seva possessió, és immoral. Mirar d'assegurar l'estabilitat i la pau mitjançant un fals sentit de seguretat i un «equilibri del terror» porta inevitablement a relacions enverinades entre els pobles i obstaculitza el diàleg #NPTRevCon

D. NAIM SHOSHANDY

@NAIM75839678

Sacerdot catòlic iraquí

Jove, aixeca't i sigues testimoni. L'apòstol sant Jaume t'espera!

ALBERTO ARES

@ALBERTOARES

Jesuïta

Mor Bill Russell, llegenda del bàsquet i activista dels drets civils. Tot un exemple a seguir!

RàdioEstel

106.6 FM

Comarques de Barcelona: Barcelonès, Vallès Oriental, Vallès Occidental, Baix Llobregat, Anoia, Alt Penedès, Selva i Maresme

93.7 FM

Catalunya central: Bages, Osona, Solsonès, Berguedà, Segarra, Anoia, Conca de Barberà, Alt Camp i Vallès Occidental

100.6 FM

Comarques de Tarragona: Alt Camp, Conca de Barberà, Alt Penedès, Baix Penedès, Tarragonès, Garrigues, Priorat, Ribera d'Ebre i Garraf

103.4 FM

Comarques de Girona: Alt Empordà, Pla de l'Estany, Garrotxa, Gironès, Baix Empordà, Osona i Selva

90.1 FM

Tortosa: Baix Camp, Priorat, Ribera d'Ebre, Baix Ebre i Montsià

96.8 FM

El Garraf: Garraf i Baix Penedès

98.4 FM

Vic: Osona

91.5 FM

Lleida

104.4 FM

La Cerdanya

105.0 FM

La Seu d'Urgell - Terres de Ponent: Urgell, Pla d'Urgell, Alt Urgell, Noguera i Segarra

106.0 FM

Era Val d'Aran

107.5 FM

Principat d'Andorra

Zoom

REDACCIÓ

Dilluns 1 d'agost l'arquebisbe de Barcelona, el cardenal Joan Josep Omella, va viatjar a Bòsnia i Hercegovina per presidir una missa internacional al santuari de la Reina de la Pau a Medjugorje, davant de més de 50.000 joves. El marc de la celebració va ser el 33è Festival de la Joventut 2022 sota el lema «Veniu a mi i jo us faré reposar» (Mt 11,28-30).

L'efemèride de la setmana

15 d'agost del 1195: neix sant Antoni de Pàdua.

PUNT DE VISTA

Tristofòbia

La María Jesús és una viuda que fa uns mesos va perdre l'home, el qual, sense ser dependents l'un de l'altra, n'era el conseller, comodí davant les dificultats, suport incondicional i seguretat davant del món. Era ella la que sempre estava malalta. Ara, com és evident, el troba a faltar i, a més, ha d'aprendre una nova vida. La María Jesús pertany a diversos grups de fe que s'acompanyen mútuament durant més de trenta anys. El cas és que pateix una mena d'aïllament. La tristesa no és tolerada pels altres i amb la millor de les intencions en bloquegen les expressions de dolor de manera que ha après a no expressar el que sent. Tothom la veu millor però dins seu ha entrat en crisi i es turmenta cada cop que ha d'assistir a una de les reunions o sortides del grup.

Els judicis de valor que fan sobre la seva tristesa i els consells que-ho curen-tot l'exasperen més.

No és que no ens preparin per a la mort, sinó que no tolerem la tristesa, no tant perquè volem que l'altra persona estigui bé sinó perquè costa ser al costat del qui pateix quan pateix. De vegades, no desitjar que pateixi és el desig de protegir-nos del seu patiment que ens molesta. Podem encunyar el nom de *tristofòbia* com a terme que expressa fòbia al que pateix.

Tots dos vam fer aquest decàleg per compartir amb els grups:

1. Respecteu-me el dolor, no l'he triat jo.
2. No tingueu por de la meua ansietat o de veure'm malament, o de veure'm plorar.
3. És difícil ser al meu costat si no estàs preparat, ho entenc, però no em forçis a estar bé.
4. Podem parlar de tot, de coses intranscendents, del meu dolor, de les seves coses i records. Sense por de riure i sense por de plorar.
5. No hi ha fórmules màgiques,

MN. ALFONS GEA

Psicopedagog i terapeuta

ni llibres genials ni oracions que-ho curen-tot. No soc ni ximple ni més pecadora que tu.

6. Ser creient no ens eximeix de patir.

7. Si tens paciència per caminar al meu ritme, millor.

8. Deixa'm ajudar-te. No soc una inútil.

9. Tots necessitem aprendre.

10. No hi ha solució quan no hi ha solució. És més sa assumir els límits que negar-los.

Sense imposar res, la María Jesús es va sentir millor. Comprendre sen-

De vegades, no desitjar que pateixi l'altre és el desig de protegir-nos del seu patiment que ens molesta

AGUSTÍ BORRELL

Vicari general de l'Orde del Carmel Descalc

MIRADA AL MÓN

El Déu que destrueix les guerres

A finals del mes de febrer passat, l'esclat sorprenent de la guerra a Ucraïna va tornar a desvetllar la consciència que la violència és una realitat ben actual. En aquest món que a vegades creiem tan modern i desenvolupat hi ha més de cinquanta guerres ben actives, algunes de molt violentes.

Han passat pocs mesos, i fa la sensació que hem anat oblidant ràpidament també la guerra d'Ucraïna, que durant les primeres setmanes havia estat tan present en el primer pla de l'atenció mediàtica. Al mateix temps, sembla que hem anat acceptant la conveniència d'ajudar el país atacat amb les armes necessàries perquè es pugui defensar. Acceptem la guerra i la lògica de les armes com una

realitat inevitable, i els nostres països dediquen recursos ingents al pressupost militar i armamentístic, ara més que mai. L'Estat espanyol és un dels principals exportadors d'armes del món.

Els cristians no ens podem resignar a aquesta perspectiva. Hem de poder anar més enllà dels criteris de lògica política i econòmica que dominen el nostre món. Si ens prenem seriosament el missatge de l'Evangeli, hem de trobar la manera de proclamar la pau i de fer-la possible. L'ensenyament de

L'ensenyament de Jesús demana estimar els enemics i parar l'altra galta

Jesús demana estimar els enemics i parar l'altra galta. Ell no torna mal per mal i es deixa maltractar, fins a la mort, abans d'usar la violència.

Ja abans del Nou Testament, el curiós llibre de Judit explicava la història d'una heroïna jueva que amb la seva astúcia i la seva bellesa, i sobretot plena de confiança en Déu, aconseguí tota sola derrotar els poderosos enemics del poble d'Israel. Al final del llibre hi ha un joïós càntic de lloança a Déu, que afirma amb exultació: «El Senyor és el Déu que destrueix les guerres» (Jdt 16,2). Els qui creiem en aquest Déu hem de treballar amb convicció i amb constància per la fi de totes les guerres i per una humanitat reconciliada que pugui viure en pau.

JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA
Cardenal arquebisbe de Barcelona

Maria, la nostra mare

Aquest dilluns, solemnitat de l'Assumpció de Maria, l'Església celebra que la Mare de Déu, després d'haver seguit Crist amb fidelitat durant tota la vida, va entrar a la casa del Pare. Aquesta festivitat ens recorda que també nosaltres, algun dia, viurem en plena comunió amb Déu eternament. I és que, com diu el papa Francesc, al llindar del cel hi ha una mare que ens espera (cf. *Angelus*, 15 d'agost de 2019).

L'evangelista Lluc ens diu que Maria, després d'haver cregut en la promesa del Senyor que donaria a llum Jesús, va travessar les muntanyes de Judea per ajudar la seva cosina Elisabet, la qual també estava embarassada. Quan Déu es presenta en la nostra vida i deixem que entri al nostre interior, la nostra vida canvia per complet. L'amor de Déu fa que, com Maria, superem muntanyes de dificultats i ens posem al servei dels altres.

Quan Elisabet veu que Maria entra a casa seva, es pregunta qui és ella per rebre la mare del Senyor (cf. Lc 1,43). Elisabet se sent petita davant Déu. La seva actitud ens ensenya a acollir Déu amb humilitat i confiança, a posar a les seves mans tots els nostres problemes. Ens ho diu bellament la Sagrada Escrip-tura: «Deixa en mans del Senyor el teu destí i ell et sostindrà» (Sl 54,23).

En tota l'escena Maria i Elisabet estan plenes d'alegria. Mentre parlen, el

nen que Elisabet porta a les entranyes salta d'alegria al seu interior. Al final de la conversa, Elisabet diu a Maria: Feliç tu que has cregut (cf. Lc 1,45). Maria ens ensenya que nosaltres també serem feliços si, malgrat les nostres incoherències, creiem en Jesús des del fons del cor. Conèixer Jesús és el millor que ens pot passar a la vida.

Després d'aquesta escena, l'evangelista Lluc ens mostra Maria elevant a Déu una pregària de gran bellesa. És el *Magníficat*. El *Magníficat* és el cant que prega l'Església cada dia a la litúrgia de les vespres. És una pregària de gran realisme. S'hi reconeix que al món hi ha situacions injustes, amb opressors i oprimits. Tot i això, la Mare de Déu no perd l'esperança i continua confiant en Déu. En aquesta pregària, Maria apareix com una veritable mare, que camina i lluita amb nosaltres. Com diu el papa Francesc, Maria és un signe d'esperança per als pobles que pateixen injustícies (cf. *Evangelii gaudium*, 286).

Benvolguts germans i germanes, Maria va creure en el Senyor, el va acollir, li va ser fidel i el va servir amb alegria. Que ens ensenyi a acollir amb delicadesa el Senyor que s'acosta a nosaltres de múltiples maneres en el nostre dia a dia i, de manera particular, en tots els crucificats del nostre món. Sapiguem, com ella, dir «sí» a Déu amb fe i esperança.

Fem festa, és la Mare de Déu d'Agost

El 15 d'agost molts pobles de Catalunya celebren la festa major

Exposició de la imatge de la Mare de Déu al llit a la basílica de la Puríssima Concepció de Barcelona.

Així com tantíssims pobles congreguen avui dia en aquesta festa molts estiuejants, històricament, la celebració de la Mare de Déu d'Agost no s'entendria sense el final de les collites

Arribats al bell mig de l'agost, hem fet el cim de l'estiu, i molts, el de les seves vacances. El dia 15 d'agost és un punt d'inflexió al calendari, un dia festiu que és, a més, la festa major de molts pobles arreu de Catalunya. És la Mare de Déu de l'Assumpció, la Mare de Déu d'Agost. En la tradició cristiana, l'elevació de la Mare de Déu en cos i ànima al cel és una de les celebracions més concorregudes i populars arreu, i festa mariana per excel·lència. En algunes esglésies, només aquest dia s'hi veu tanta gent a missa. A l'ermita de Santa Maria de la Torre, al Pallars Sobirà, és l'únic dia de l'any que se'n fa. S'hi apleguen una trentena de veïns dels pobles d'Àreu i d'Alins de Vallferrera, ja que el petit temple es troba al límit entre els dos municipis. També s'hi sumen segons residents que hi són de vacances.

«Vam fer una passarel·la per travessar el riu Vallferrera —afluent del riu Cardós— per poder-hi accedir, perquè abans havíem de col·locar fustes cada cop per poder creuar-lo», explica Joan Marco, veí d'Àreu. «I de l'ermita vam restaurar el llosat perquè

començava a caure, i li vam posar uns bancs. Ho vam fer amb l'Associació pel Patrimoni de la Vall Ferrera», explica. El Joan, de Casa Curróna d'Àreu, és un dels assistents cada any a l'aplec a l'ermita, el 15 d'agost. «Celebrem una missa i el mossèn porta la imatge de la Mare de Déu. Els feligresos portem moscatell i galetes», detalla.

Així com tantíssims pobles congreguen avui dia en aquesta festa molts estiuejants, aprofitant que el 15 d'agost molta gent fa vacances, històricament, la celebració de la Mare de Déu d'Agost no s'entendria sense el final de les collites. Acabada la feina als camps de conreu, homes i dones del món pagès podien dedicar-se a la festa, i donar gràcies a la Mare de Déu per haver pogut fer la recollida del cereal. Precisament perquè en tants pobles de vida pagesa aquest dia anava bé per poder estar tothom ben mudat per a la celebració, a cada lloc el mossèn feia missa. I no era cap problema, perquè mentre hi va haver força gent i activitat a la terra, les rectories de les diferents

viles tenien totes el seu rector. És ara que alguns mossens van més atrafegats en dates així, perquè es cuiden de molts petits pobles i no donen a l'abast a celebrar totes les misses arreu aquell mateix dia i han de demanar algun cop de mà d'algun altre capellà.

Ho explica el mossèn de Sort, Joan Pau Esteban, que de vegades no pot fer l'eucaristia solemne del 15 d'agost al monestir de Santa Maria de Gerri de la Sal, al municipi pallarès del Baix Pallars, perquè ha d'assistir-ne unes quantes més. Al monestir de Gerri, gairebé un centenar de veïns i segons residents honoren la Mare de Déu. «Durant la celebració, els nens fan una ofrena floral a la verge», comenta mossèn Joan Pau Esteban.

A la comarca del Ripollès, l'església de Santa Maria de Matamala, al terme municipal de Les Lloses, mai tampoc durant l'any hi acudeix tanta gent com a la missa del 15 d'agost. «Si som 5 o 7 normalment, aquest dia en canvi, s'omple», diu el mossèn de Ripoll, Josep Sala. Explica que a més de la missa solemne es fa un vermut amb cava i coques del forner local, una rifa, ball i jocs per a la mainada.

A la comarca veïna d'Osona, el poble de Seva viurà enguany un dia de la Mare de Déu d'Agost molt especial. És el dia de la seva patrona, la seva festa major, i aquest 15 d'agost, després de més de 30 anys sense poder-ho fer, es tornaran a tocar les campanes manualment. A les 12h, qui vulgui sentir el toc de festa major amb campanes molt antigues, del 1523 —gairebé 500 anys la més vella i la més moderna de 1672—, ha de ser a la plaça Major de Seva, davant l'església romànica del 900, dedicada a Maria Assumpta. Fins ara tenien toc automàtic de les campanes, privats de certs tocs per a determinades celebracions. Ara han recuperat el mecanisme antic de les campanes per poder tocar tot el que es vulgui.

Pilar Tortadés és veïna del poble i campanera oficial, aviat farà 90 anys. El 15 d'agost hi serà. També Conxa Casellas, campanera de 79 anys, i el més jove, de 30 anys, és Gil Vilarrasa. Tots esperen amb moltes ganes arribar a la meitat de l'agost per honorar la seva patrona i fer un bon toc de festa major.

Misteri de la Selva

La Mare de Déu Adormida

A la Mare de Déu d'Agost se la coneix també com la Mare de Déu Adormida, perquè, per representar la seva elevació al cel, en cos i ànima, es representa estirada, i generalment, envoltada d'àngels.

Joan Arimany, estudiós de la cultura religiosa i col·laborador de *Catalunya Cristiana*, explica que «una de les expressions de la religiositat popular al voltant de l'Assumpció era la instal·lació de l'anomenat Llit de la Mare de Déu». Era una construcció temporal que, citant el text del Tradicionari (l'Enciclopèdia de la cultura popular catalana), detalla que «durant tota l'octava es parava un llit al mig de l'església amb la imatge de la Mare de Déu jacent en un cadafal guarnit i envoltat de flors i herbes oloroses, amb un sumptuós dossier, i amb un infant vestit d'àngel a cada costat i especifica que en alguns pobles se l'anomenava la Mare de Déu Morta o del Llit».

Sobre aquesta expressió de devoció, Joan Arimany també recorda les paraules del mateix Joan Soler,

Els dies 14 i 15 d'agost es representa «El Misteri de la Selva» a la Selva del Camp.

el pedagog badaloní investigador de cultura popular, que va dirigir, de fet, la redacció del Tradicionari: «La teologia popular deduí que, havent nascut immaculada de pecat original —privilegi pel fet de ser destinada a ser Mare de Déu—, el seu cos fou estalviat, si no de la mort —essent de natura humana, és a dir, mortal—, sí de la corrupció de la mort, i d'envellir, conservant la seva bellesa virginal.» I Arimany afegeix que «aquesta creença popular es va estendre a tota la cristiandat des de fa segles, malgrat que oficialment no va ser aprovada fins al papat de Pius XII, el 1950».

Joan Arimany també recull algunes de les dites que aquesta representació de la Mare de Déu, en un llit, havia suscitat en moltes poblacions a mitjan mes d'agost. «El Dr. Josep Maria Gasol, al seu *Calendari folklòric manlleuenc*, diu que era tanta la fastuositat d'aquest llit-altar, que n'ha pervingut un adagi que diu: "Anar enflocat com el llit de la Mare de Déu." De la durada, tota una vuitada, dins l'edifici de l'església, al mig de la nau, n'explica una altra dita que se solia dir d'algú

el o la qual no s'acabava d'aixecar del llit: "Dormiries més que la Mare de Déu d'Agost."»

Arimany precisa que la tradició va perdurar, en la majoria de llocs, fins a la guerra civil espanyola i, tot i que en alguns es va intentar recuperar a la postguerra, no va passar d'una manifestació de poca durada.

Avui, però, si es vol conèixer bé la representació de la Mare de Déu d'Agost, hi ha una cita ineludible al poble de la Selva del Camp. Els dies 14 i 15 d'agost, s'hi representa El Misteri de la Selva (misteriselva.cat), «el primer drama assumptcionista escrit en llengua romànica (català de la segona meitat del segle XIV) conservat íntegrament». 150 veïns i veïnes escenifiquen aquest episodi de la història de la Mare de Déu, donant veu al text amb lèxic trobadoresc i el cant a capella.

«Ho portem a dintre. A tots els que hi participem ens agrada el teatre i la música. Jo personalment formo part d'un cor», diu la Neus Llauredó, una veïna de la Selva del Camp que sempre ha participat de

A la Mare de Déu d'Agost se la coneix també com la Mare de Déu Adormida, perquè, per representar la seva elevació al cel, en cos i ànima, es representa estirada i envoltada d'àngels

Maria aplega veïns i veïnes que sigui on sigui que visquin aquest dia de l'estiu s'ho fan venir bé per fer cap un altre cop tots junts al poble

Josep Lladós

Ermita de Santa Maria de la Torre, al Pallars Sobirà.

la representació. Abans com una membre més del cor, ara, fent tot el que convingui. Assisteix als assajos per donar suport, i tot i que no està dins del cor actualment, mentre hi va per ajudar, no deixa de cantar. Per preparar la representació, tots els dilluns del mes de juliol i fins al 14 d'agost, assagen a l'església parroquial de Sant Andreu Apòstol. Són ja tres les generacions de selvatans que hi canten avui dia. Les 150 persones que hi participen ho fan com a jueus, dimonis, apòstols, la Mare de Déu... «És un sentiment molt fort que ens porta a tots a implicar-nos-hi molt. Ho esperem durant tot l'any», puntualitza Llauredó.

I a la ciutat de Barcelona, al districte de l'Eixample, la devoció mariana també té una cita amb la Mare de Déu de l'Assumpció el dia de la seva festa. A la basílica de la Puríssima Concepció i Assumpció de Nostra Senyora, li dediquen una novena, durant la qual exposen la imatge de la Mare de Déu al llit, dins l'església, i el dia 15 fan amb ella la processó pel claustre. Aquell dia, a les 11.30h fan la missa solemne, i la processó i cant de Vespres es fa a les 19h.

En altres llocs encara es conserven també aquests rituals religiosos a l'entorn de la festa de l'Assumpció i el Llit de la Mare de

Déu. A la catedral de Palma de Mallorca, que està dedicada a Santa Maria, hi fan també missa solemne el 15 d'agost, que està presidida per aquesta imatge de la Mare de Déu al llit. A Valldemossa, aquell dia fan la Processó de les Crestes, on persones caracteritzades d'apòstols (amb les aurèoles) porten a colli-bè el llit. Els cossiers de Montuïri (grup de dansaires) fan la primera sortida el dia 15 d'agost i els darrers anys han recuperat la dansa *Gentil Senyora*, que interpreten davant del túmul de Maria. La processó del 15 d'agost a la població de Morella, passejant la imatge de la Mare de Déu jacent pels carrers del poble també és ben coneguda.

De fet, la Mare de Déu de l'Assumpció és patrona de molts pobles, com ara Falset, a la comarca del Priorat, o Linyola, a la del Pla d'Urgell. Molt a prop, a la població d'Agramunt, el rector, Jaume Mayoral, parlant de la Mare de Déu de l'Assumpció, ens explica que a la seva església es pot anar a veure —a part d'un refugi de la guerra civil— una imatge peculiar, diferent, de Santa Maria Assumpta. «És feta de fusta de cedre americà. El seu escultor va ser Antoni Boleda, un artista de la localitat propera de Tàrraga. És una talla que fa uns dos metres i mig d'alt que, des de l'any

1985 presideix l'altar major de l'església d'Agramunt. La talla substitueix l'antic retaule, que va ser cremat durant la guerra civil», explica el rector. I convida a visitar-la, aprofitant els matins que està sempre oberta l'església per facilitar també l'entrada al refugi de la guerra.

Tot i que al poble d'Agramunt, pel 15 d'agost no hi fan cap celebració especial, només la missa de dia festiu, la visita a aquesta original talla, diferent perquè la Mare de Déu no es mostra, com ho fa a gairebé tota la resta d'esglésies, envoltada d'àngels, és un atractiu per als devots de Maria.

Per a devots i per a aquells altres que no tant, no obstant, la data del calendari, al bell mig de l'agost, gràcies a la Mare de Déu fa il·luminar les places de moltíssims pobles arreu. I moltes persones, famílies senceres, es reserven el 15 d'agost per tornar-se a trobar en una taula, a les cases dels pobles, o a les places d'aquests. Com una mare que prepara dinar per a tothom que vingui, simbòlicament, Maria aplega veïns i veïnes, que sigui on sigui que visquin, aquest dia de l'estiu s'ho fan venir bé per fer cap un altre cop tots junts al poble. Tant, que si hi hagués un Nadal a l'estiu, podria ser aquest dia.

Campanes de Seva que estrenen toc manual oficialment el 15 d'agost en honor de Santa Maria, la patrona del poble.

Vida eclesial

Aquesta setmana us presentem
dos testimonis de Nuestros
Pequeños Hermanos
i les teresianes s'acomiaten del
Raval de Barcelona després de 25
anys de servei

Vides amb present i amb futur

Nuestros Pequeños Hermanos donen suport a nens i famílies vulnerables a Amèrica Llatina

ROSA MARÍA JANÉ CHUECA
Barcelona

El 1954, el P. William Wasson va fundar Nuestros Pequeños Hermanos (NPH), una organització que transforma la vida de nens i famílies vulnerables a Amèrica Llatina a través de programes d'educació, salut i atenció de qualitat.

Gràcies a NPH, la vida de molts nens i nenes ha fet un canvi radical; han pogut forjar-se una història de superació, de trencar estadístiques que els condemnaven al fracàs... vides recuperades i guarides, com les de Miguel Venegas i Edwin Vallecillo. Tots dos van ser acollits quan eren nens per NPH i actualment continuen vinculats a l'organització amb càrrecs de responsabilitat.

Miguel Venegas, mexicà, va arribar a NPH amb 14 anys. La seva mare havia mort i el seu pare no es podia fer càrrec ni d'ell ni dels seus germans. Reconeix que va entrar amb por a NPH, però que la rebuda va ser molt bona: «La meua vida va canviar completament: ja tenia un lloc on viure, el meu llit, el meu armari... vaig tenir l'oportunitat de ser un nen perquè treballava 12 hores diàries per intentar sobreviure una mica. A NPH vaig tenir l'oportunitat d'anar a l'escola, de menjar, de jugar, de treballar, d'anar a la universitat... aprendre valors.»

Quan va sortir de NPH va trobar una bona feina a American Express. Va estar-s'hi un any, fins que el pare Wasson el va trucar perquè l'ajudés: «Jo ja havia trencat el cicle de pobresa, d'ignorància, podia tenir una vida executiva... i ara em demanaven tornar a NPH. Em va costar decidir-me, però jo estava eternament agraït a NPH i vaig tornar-hi. No me n'he penedit gens, d'aquesta decisió.»

Ara, el Miguel és el director executiu de NPH internacional. Subratlla

MIGUEL VENEGAS
«El P. Wasson sempre promovia el valor de la fe i de la seguretat, de l'amor incondicional»

EDWIN VALLECILLO
«En aquest món desafiant en el qual vivim, no tothom tenim les mateixes oportunitats»

que l'organització «és una família, creem un vincle excel·lent, molt fort; ens donen l'oportunitat d'asolir el nostre màxim potencial. No ens abandonen».

En el seu càrrec directiu, ens comenta que se sent orgullós «d'haver implementat polítiques de protecció a la infància. Especialment, estic molt satisfet d'un pla estratègic que cobreix el component de preparació perquè el jove s'integri en la societat». Durant gairebé 60 anys NPH s'ha enfocat sobretot en la protecció a les llars, a les residències, «recentment hem començat a canviar i sortim a les comunitats a donar suport a les famílies i als nens perquè no se separin».

Miguel Venegas resumeix així la filosofia de NPH: «Mirem de donar suport a cada individu, donant-li la millor cura. El P. Wasson sempre promovia el valor de la fe i de la seguretat, de l'amor incondicional. Això és el que vaig aprendre d'ell, i cal lluitar per cada nen fins al darrer esforç.»

Per a Edwin Vallecillo, d'Hondures, Nuestros Pequeños Her-

NPH ofereix als petits eines per trencar el cercle de la ignorància.

manos també va ser la seva taula de salvació. Ell i els seus set germans estaven en una situació molt vulnerable i va aparèixer NPH com una oportunitat. A l'inici, va ser difícil, «però d'alguna manera NPH va esdevenir un lloc segur i això és el que va canviar-ho tot. Tots vam acabar una carrera universitària».

L'Edwin es va formar com a metge i durant un temps va treballar per al govern hondureny. Després el director nacional de NPH Hondures el va cridar per oferir-li un lloc perquè no tenien metge. «Jo estava molt satisfet», ens diu, «perquè l'ambient de NPH és molt sa, em sentia honorat i feliç de servir aquests nens, aquestes

famílies, aquests treballadors que un cop em van cuidar a mi. Em sentia molt afortunat de poder tornar una mica del que jo havia rebut».

Va estar-s'hi cinc anys com a metge de capçalera de l'organització. Actualment és director mèdic internacional de NPH i atén la missió a tot Amèrica Llatina: «Tenim clíniques d'atenció primària a nou països, i jo soc el responsable d'acompanyar el treball de tots aquests equips. Intento que tinguem alguns estàndards i garantir que la població que protegim tingui l'accés a la cobertura dels serveis de salut.»

Per a l'Edwin, el més bonic és que «som com una cadena on les persones van lliurant alguna cosa als altres; persones que se sensibilitzen davant les necessitats, que no són alienes a aquest món desafiant en el qual vivim, on no tothom té les mateixes oportunitats. Aquests valors els conreem força».

Davant dels reptes que afronten, el director mèdic internacional de NPH explica que «ens trobem en el procés de transformar els serveis, perquè tradicionalment s'havia enfocat a la protecció, però avui dia l'experiència internacional ens diu que cal treballar amb la família per donar-li la mateixa oportunitat. Es tracta de servir la infància vulnerable, les famílies vulnerables. Ara no es tracta només d'un centre de protecció, sinó d'arribar a les seves comunitats, a casa seva...».

Igual que el Miguel i l'Edwin, milers de petits acollits per NPH tenen l'oportunitat per ser nens amb tots els drets garantits i formar-se per ser adults plenament integrats en la societat. Una petita ajuda canvia la vida d'un petit. Més informació: <https://fundacion-nph.org>.

VEREMUNDO
velón veremundo lo mejor del mundo

SLABBINCK

Distribuidor exclusivo para España de

 FULGOR SERVICE

veremundo@veremundo.com - www.veremundo.com

Partida Fanecaes, s/n. - Apdo. Correos 19 - 46860 ALBAIDA (Valencia) - Tel.: 962 900 971 - Fax: 962 901 362

Temps de contemplació

La vida és bellesa, admira-la.
La vida és una oportunitat, aprofita-la.
La vida és una benedicció, gaudeix-la.
La vida és un somni, fes-lo realitat.
La vida és un repte, afronta'l.
La vida és un joc, juga'l.
La vida és preciosa, cuida-la.
La vida és rica, conserva-la.
La vida és amor, gaudeix-lo.
La vida és un misteri, descobreix-lo.
La vida és una promesa, aconsegueix-la.
La vida és tristesa, supera-la.
La vida és un himne, canta'l.
La vida és una lluita, accepta-la.
La vida és una tragèdia, domina-la.
La vida és aventura, viu-la.
La vida és felicitat, mereix-la.
La vida és vida, defensa-la.

Santa Teresa de Calcuta

Esglésies submergides, esglésies traslladades

JOAN PALLARÈS-PERSONAT
Historiador

Una de les imatges paisatgístiques més difoses de Catalunya és la del campanar de l'antiga parròquia de Sant Romà de Sau, sobresortint de l'aigua de l'embassament, que va ser inaugurat el 1962. D'aquesta església del segle XI es diu que és la més antiga del món submergida, de les que encara es conserven dretes, perquè al llarg dels anys l'aigua acaba ensorrant totes les edificacions que han restat submergides.

Aigües avall del Ter, el 1963 es va començar a construir l'embassament de Susqueda, inaugurat el 1968. La seva església, Sant Vicenç de Susqueda, originària del segle XI, amb moltes modificacions i afegits, era al Barri de Dalt i també va quedar submergida. Avui només en èpoques d'extrema sequera s'ha pogut veure el taulat del campanar.

Sant Salvador de la Vedella, també afectat per l'embassament de la Baells, inaugurat el 1976, té l'església surant en una illa que en èpoques de pluges, amb l'embassament ple d'aigua, sobresurt testimoniant altres temps.

Sant Antoni de Susteris, inicialment dedicada a Santa Maria i després a Sant Joan, i en el segle XIX sota l'advocació de Sant Antoni, és romànica, del segle XI, amb l'establiment de l'Orde de l'Hospital. Amb campanar d'espaldanya, va quedar submergida el 1916 sota les aigües de l'embassament de Sant Antoni, o de Talarn.

En termes semblants podem parlar dels embassaments de Rialb, Santa

Anna o de l'església de Sant Ponç de Clariana, sota les aigües del pantà d'aquest nom. És un edifici mil·lenari amb una joia d'absis oposats. També podem destacar les restes del monestir cistercenc de Santa Maria de Lavaix, amb orígens al segle X, avui sota les aigües de l'embassament d'Escales, al Pont de Suert.

Encanvi, en altres casos, algunes edificacions s'han salvat de ser engolides per les aigües d'un embassament amb quelcom tant simple com el seu trasllat a un altre lloc, proper o remot.

La façana de l'església de Sant Pere de Tiurana, dels segles XVI-XVIII, es va traslladar al nou poble de Tiurana quan el vell va ser inundat. Anteriorment teníem algun altre cas, del mateix embassament de Sau. Del terme de Santa Maria de Corcó, Sant Vicenç de Verders o de Sarriera, el 1973 va ser desmuntada durant una baixada de les aigües, i muntada al Bosc de Can Déu a Sabadell.

Quan amb la construcció del pantà de Riba-roja, el 1969, les aigües haurien cobert l'ermita de Santa Magdalena de Berrús, del segle XIII, d'un gran valor devocional entre els pobles de la Ribera d'Ebre i la Terra Alta, aquesta va ser desmuntada i reconstruïda en un punt elevat, prou llunyà. S'hi va fer un camí i avui continua mantenint els seus aplecs ben concorreguts.

Campanar de l'antiga parròquia de Sant Romà de Sau.

ESGLÉSIA EN SORTIDA

Tots som artistes per decret

Tots som artistes; per decret, no és opcional. Viure ho porta, això: creem amb les nostres accions o inaccions, amb les nostres experiències i eleccions la nostra vida. En aquesta societat tan individualitzada, deia Zygmunt Bauman, tots som artistes de la nostra vida.

Diuen que l'art (quan és veritable i bell) mena cap a l'experiència de Déu. Tant l'ètica, la nostra forma de viure, l'expressió testimonial d'un amor bo i generós com l'activitat creativa musical, pictòrica, poètica, escultòrica, de dansa... són camins per acostar-nos a Déu.

Em centro ara en aquesta darrera acceptació d'art. Fa uns dies vaig visitar el monestir benedictí de Sant Pau del Camp, al Raval de Barcelona. Aquest espai acollia una escultura tallada en fusta, al lateral dret de l'absis, titulada *Pietat mediterrània* de l'escultor Lau Feliu. A dins del claustre, una exposició d'escultures d'àngels... Tot un descobriment amagat en el nucli antic de Barcelona. És obert a tothom.

La iniciativa, d'Ars Viva, pretén promoure a través d'experiències estètiques d'art contemporani, el diàleg entre l'art i l'espiritualitat, la fe i el pensament. Quin gran repte i que necessari que el trobo. Perquè l'art, crec, conté el llenguatge més adequat per expressar la dimensió espiritual humana, malgrat el moment d'analfabetisme simbòlic que ens condemna a la superficialitat. Evangelitzar passa per l'art en totes les seves formes de comunicació i expressió. Cèlebre és la frase de Dostoiévski: «La bellesa salvarà el món»... És clar que ens salva; perquè ens adreça a Déu.

UN NOU LLINDAR

Calar el foc de la pau!

A primera vista, és lògic que cridi l'atenció, i més en el moment difícil que vivim, aquesta pregunta de Jesús: «Us penseu que he vingut a portar la pau a la terra?» (Lc 12,49). És difícil d'encaixar aquesta pregunta amb la forma pacífica de fer que té Jesús. I ve precedida per una expressió que tampoc no es queda curta en duresa: «He vingut a calar foc a la terra. Com voldria ja veure-la cremar!» L'ancià Simeó havia pronosticat quan Jesús va ser presentat pels seus pares al temple: «Aquest infant serà una senyera combatuda. Així es revelaran els sentiments amagats al cor de molts» (Lc 2,34). La persona i el missatge de Jesús purifica, renova la terra i provoca, per l'acció de l'Esperit, un canvi profund del cor, un baptisme de conversió molt més complet que el de Joan Baptista. Jesús no es refereix a cap tipus de violència sinó a l'acció de l'Esperit Sant. Jesús no parla del foc destructor de la violència, ni de càstig, ni de judici, com esperaven els deixebles de Joan. Ni tampoc no parla de res que pugui referir-se a l'entusiasme d'un integrisme fonamentalista, i encara menys, a una declaració de guerra en nom de Déu. Jesús no ha optat mai per la violència.

Jesús parla directament de l'Esperit Sant, sota la comparació del «foc» que il·lumina i purifica l'interior de l'home, el foc que transforma, il·lumina i posa en moviment el món que hi ha al voltant seu. Jesús compara la seva persona i la seva missió a un foc que aclareix i ens situa en la «veritat», és a dir, davant seu mateix, que s'ha definit com a tal. Situats davant seu, el seu Esperit, la seva presència espiritual i vivificadora en el nostre interior, ens invita a definir-nos i seguir-lo.

JORDI SÀNCHEZ TORRENTS

Professor d'Antropologia i consiliari a Blanquerna

SEBASTIÀ TALTAVULL ANGLADA

Bisbe de Mallorca

 Barcelona

No és un adeu per sempre

Les teresianes se'n van del Raval després de 25 anys de servei

VIQUI MOLINS, stj

Vam arribar ara fa 26 anys al carrer de la Cera del Raval, després d'un recés al monestir de les Benetes de Montserrat, per fer juntes, les quatre germanes teresianes destinades a aquest racó meravellós de Barcelona, el Projecte Comunitari que deixés ben clar la nostra manera de viure el carisma teresià enmig dels més desvalguts. Eren temps difícils aquells, quan la sida —conseqüència sovint dels problemes derivats de l'heroïna— era una pandèmia de la qual es parlava poc, se'n fugia molt i reclamava molta dedicació i amor fratern.

Contemplant les fotos de la primera i l'última comunitat que hem passat pel carrer de la Cera, es veu clarament que jo, Viqui Molins, soc l'única supervivent, la que ha viscut els 25 anys un rere l'altre amb tota la riquesa que m'ha pogut regalar la vida comunitària a les fronteres, el meu carisma teresià viscut entre els desvalguts, la riquesa d'un barri amb diversitat de tot tipus, i unes germanes que al llarg de 25 anys han fet possible molts miracles d'amor i fraternitat.

Des del començament, després que, en tornar d'una experiència a Nicaragua, jo demanés als superiors de la meva congregació un canvi de vida i de lloc —de Ganduxer al Raval—, de la vida als col·legis o a l'Editorial STJ, que jo dirigia, a la inserció entre la gent més marginada en aquell moment, des del començament, dic, vam veure molt clar que no volíem tenir una obra pròpia, sinó ajudar en tot allò que es visqués al barri, atentes als signes dels temps i a les necessitats que en cada moment ens reclamessin. I així ho hem viscut d'aleshores ençà.

Potser ha estat això el que més ens ha enriquit i el que ens ha fet viure amb més gent, conviure amb més associacions i participar amb més projectes, fins a aquest moment.

I és ara, quan la comunitat diem adeu al barri que ens ha permès viure la meravellosa tasca que ens ha marcat

i que estimem com a cosa nostra, quan volem donar raó d'aquest comiat a tants i tants amics que tenim. I ho fem des de *Catalunya Cristiana*, una revista que ens uneix a molts.

Tots som conscients de la manca de vocacions a la vida consagrada que estem patint a Europa. Són també signes dels temps i responen a una sèrie de raons que no és el moment ni el lloc d'analitzar. Només m'agradaria posar en consideració dels que em llegeixen aquesta realitat: si a les dècades dels 50, 60 i gairebé 70, el nostre noviciat, com el de moltes congregacions d'ensenyament, es nodria de l'alumnat, i arribàvem a ser 150 novícies, podem imaginar quina edat tenim les que hem sobreviscut i ara som la immensa majoria de germanes. Els noviciats d'Europa han anat minvant fins al moment actual en què, per exemple a Espanya, no en tenim cap.

Les «joves» de la nostra congregació a Europa tenen quaranta i cinquanta anys i només alguna, trenta. Com han de poder ocupar tots els llocs que s'havien anat creant en l'època d'esplendor vocacional? Necessàriament hem anat deixant llocs per falta de personal.

La mitjana de les tres de la nos-

La comunitat del Raval, amb altres germanes, celebrant el 25è aniversari.

tra comunitat és de 80 anys i alguna amb necessitats tan elementals com un ascensor...

En aquest moment, els superiors no troben el relleu necessari i han hagut de prendre una decisió. Per sort el nostre pis passarà a formar part dels «pisos d'oportunitat» de Missatgers de la Pau Catalunya que pertanyen a l'Hospital de Campanya de Santa Anna, on estem molt compromeses. I dues de nosaltres, des de la nova residència a la barriada de Gràcia, podrem continuar treballant-hi.

Per això dic que no és un comiat per sempre. No sabem els camins de Déu ni els canvis que es poden donar.

Una cosa és ben clara: la implicació d'un laicat des del Concili Vaticà II i, tant de bo reforçat ara per la sinodalitat, és un signe dels temps i una esperança per a totes les obres que fa anys estaven més dirigides per les congregacions religioses.

El que sí que tinc clar és que mai deixarà de tenir un valor evangèlic la consagració a Déu en el celibat pel Regne de Déu. I diré amb Jesús: «Qui tingui oïdes per entendre, que ho senti.»

El nostre pis passarà a formar part dels «pisos d'oportunitat» de Missatgers de la Pau Catalunya

LUNET
FACILITY SERVICES

Mare Teresa de Calcuta
FUNDACIÓN

**EL BENESTAR SEMPRE
COMENÇA AMB UN SOMRIURE**
- Mare Teresa de Calcuta

lunet.es
comercial@lunet.es · 902 010 977

La Xina i el jesuïta Matteo Ricci (Li Madou) (i II)

BÀRBARA VIRGIL

Facultat de Teologia de Catalunya

Estàtua de Matteo Ricci
a Macau.

La gran intuïció del jesuïta Matteo Ricci, i per la qual ha passat a la història com a paradigma de la trobada entre la ciència i la religió a la Xina, és que la ciència pot ser un mitjà poderós per a la propagació de la fe. Valignano ja era conscient que en una societat culta com la xinesa, l'estratègia hauria de ser intentar una adaptació, inculcuració, aculturació, enculturació o immersió cultural. Amb tots aquests termes volia expressar la necessitat de posar en altres motllos lingüístics i

culturals els continguts de la fe cristiana. Però en aquell temps era una tasca molt difícil. La teologia occidental cristiana s'havia expressat en un llenguatge filosòfic que implicava una manera de pensar la realitat, desenvolupar els processos lògics de la ment i utilitzar uns símbols que eren incomprensibles a la Xina. Era possible despullar culturalment la teologia occidental per tornar a elaborar una vestidura que la fes comprensible? Ricci, en aquest procés, va ser un avançat.

L'eminent savi Li Zhi va escriure a un amic sobre Ricci: «Japot parlar la nostra llengua amb fluïdesa, escriu els nostres caràcters i es comporta segons les nostres normes de conducta. Produeix una impressió inesborrable: interiorment refinat i per fora d'una gran franquesa. Entre tots els meus coneguts, no sé de ningú que s'hi pugui comparar.»

Ricci va traduir els Quatre Llibres de Confuci al llatí i els va titular *Tetrabilon sinense de moribus*. El manuscrit es conserva als arxius de la Companyia de Jesús a Roma. Igualment, Ricci va idear el primer sistema per transcriure, en lletres romanes, l'idioma xinès. Aquests dos èxits de per si justifiquen reconèixer Ricci com a pare de la sinologia occidental. A Nanchang va publicar el 1595 el seu primer llibre en xinès, *Jiaoyoulun* (Sobre l'Amistat). També va traduir al xinès i va editar el 1596 el seu petit Tractat sobre mnemotècnia (en xinès, *Xiguojifa*) per satisfer els xinesos que desitjaven saber com cultivaven la memòria els occidentals.

Ricci va morir a Pequín als cinquanta-set anys d'edat, l'11 de maig del 1610. Accedint als desitjos dels companys jesuïtes, l'Emperador els va permetre enterrar-lo als afores de la porta oriental de la ciutat de Pequín. El lloc, conegut com Zhalaer, va ser lliurat durant el segle XIX als maristes. Els bisbes xinesos que van assistir al Concili Vaticà II van demanar el 1963, per unanimitat, que el Papa introduís la causa de beatificació de Matteo Ricci.

SABER ESCOLTAR

Paradoxa

L'escriptora Carmen Posadas ha publicat un article titulat *El efecto Ben Franklin*. En un altre moment, va parlar de «l'efecte Karamàzov», tot descrivint la conducta humana d'una persona, després de rebre un favor, i que, en lloc de ser agraïda, detesta el qui l'ha afavorit. Alguns s'hi posen en contra, perquè han vist que coneix les seves flaqueses.

Hi ha un altre efecte, que sembla estrany, estudiat psicològicament. És «l'efecte Ben Franklin». Aquest científic, descobridor del parallamps, tenia un enemic que el detestava i li feia males passades. Què va fer, en Franklin? Li demanà un favor. Li escriví una carta molt amable, en la qual li deia que era l'amo d'un llibre molt singular i li demanava que l'hi prestés un pa-

rell de dies, per fer-ne una recensió. Immediatament, l'altre, sentint-se afalagat, va canviar l'opinió que tenia sobre Franklin i van arribar a ser molt amics.

Els psicòlegs parlen d'una dissonància cognitiva, això és una disharmonia entre dues maneres de pensar conflictives. Per exemple, una persona perd l'autobús i s'enfada, però de cop passa a una altra actitud: pensa que això era el millor que li podia succeir, perquè així farà exercici. En un cas com el de Franklin, el murmurador canvia d'actitud i, perquè s'ha sentit afalagat, es justifica, ja que pensa que aquella persona no és tan dolenta com ell creia, sinó bona, perquè ell l'ha ajudat, i l'ajuda crea un vincle: hom se sent generós, important... A

JOAN GUITERAS I VILANOVA

Canonge emèrit del Capítol Catedral de Barcelona / secretaria@catedralbcn.org

tothom li agrada pensar que és bo, sobretot els que no en són.

Els mals sentiments com l'odi, l'enveja, el ressentiment, es poden convertir en els seus contraris, això és, en admiració o comprensió. Heus aquí que, en realitat, toquem el fons de l'amor. No estimem els altres pels favors que ens puguin fer, però hem de ser agraïts. A l'evangeli, Jesús ens diu que hem d'ajudar els altres sense esperar-ne cap avantatge. Si hem necessitat alguna ajuda, donem-ne gràcies al Senyor, que té cura dels ocells del cel i de les flors.

Hem d'ajudar els altres sense esperar-ne cap avantatge

P-J YNARAJA

Sacerdot del Montanya
ynaraja@gmail.com

Ara m'adono que el meu afecte per aquest lloc va començar quan el professor de llengua francesa, en els meus temps de batxillerat, es va presentar amb un gramòfon, prehistòria dels nostres discs compactes. Li donàvem corda amb una maneta i sentíem el concert amb agulla, més que una melodia musical. Encara em sona la «*Marche des Rois*» *trois grands rois, modestes tous les trois...* d'això en fa 75 anys.

Prestat pel consolat francès, en època de Seminari, vam veure un curtmetratge ambientat a la Camarga, *Crin Blanc*, 40 minuts en blanc i negre (avui en color a YouTube). Adverteixo que la versió és en francès, subtitulada en anglès, però, qui no ho entengui, en té prou que jo li digui el final en *off*: «Va ne-

A PROPÒSIT DE...

La Camarga

dar, van anar al país on els homes i els cavalls són sempre amics.» Em va agradar molt. Vaig somiar aleshores que algun dia podria veure aquell paisatge preciós.

Hi he anat i n'he tornat moltes vegades. Adverteixo que, al gener, el terreny lliure i els carrers, tot està solitari. A l'estiu, s'hi concentren més de 100.000 persones, segons em va dir el rector.

Em refereixo a Saintes-Maries-de-la-Mer el meu centre d'interès.

Sempre dic que per comprendre des del principi els continguts del lloc, a més de visionar *Crin blanc*, cal escoltar la suite *L'Arlésienne* de G. Bizet, que s'inicia amb

«Crin blanc» és un curtmetratge preciós ambientat a la Camarga

la melodia de la nadala tradicional de la comarca, que havia sentit a Burgos.

Convé llegir *Mireia*, un poema de Frédéric Mistral, autor que va merèixer el premi Nobel de Literatura el 1904. Es tracta d'una composició a l'estil provençal de *Romeu i Julieta*. Va sorprendre la concessió d'aquest honor perquè està escrit en una llengua que no era la pròpia d'un.

Charles Gounod va compondre l'òpera *Mireille* amb el mateix tema.

Dono l'explicació perquè, plena la ment i el cor, ens apropem a l'església, oberta sempre i sense pagar, on hom gaudeix de la sorpresa que, al seu interior, imatges, relíquies i indicacions redactades també en castellà, tot ens trasllada a l'Israel del segle primer.

La distància de Barcelona és de 4 h, 28 m, 397,7 km.

Les grans fites arquitectòniques de la Tortosa episcopal (III)

La ciutat de Tortosa ha sabut preservar un seguit de patrimoni arquitectònic religiós de primer ordre. Sens dubte, l'edifici més important de tots és la catedral, joia del gòtic català que ara, amb la façana restaurada i la plaça remodelada, per primer cop des de fa segles s'obre al riu Ebre. Al costat mateix de la seu tortosina hi ha el palau episcopal, construcció menys coneguda, però igualment considerat una autèntica meravella de l'arquitectura gòtica.

Les sales subterrànies custodien diverses peces escultòriques.

Els passadissos del subsol durant la guerra civil van servir de refugi antiaeri

Acabada la visita als magnífics terrats exposats a l'implacable sol d'estiu, anem baixant a poc a poc fins anar a parar a l'extrem totalment oposat, a la foscor humida dels soterranis. Un intricat laberint de passadissos recorre bona part del subsol de la catedral. Mn. Víctor Manuel Cardona ens guia per aquest sorprenent entramat que sembla sortit d'una novel·la i ens fa saber que aquests passadissos d'una gran antiguitat han tingut diversos usos al llarg de la història. Durant la guerra civil, per exemple, es van ampliar i van servir de refugi antiaeri. Avui part d'aquest singular espai acull algunes de les sales del museu catedralici.

Les peces que aquí veiem exposades són capitells, làpides i altres obres esculpides en pedra. Una de les més espectaculars és un sarcòfag on hi ha representat l'efígie jacent d'un bisbe. El nostre guia ens fa saber que es tracta de Sever Tomàs Auter, que va estar al capdavant de la diòcesi a les acaballes del segle XVII. Estirat amb les mans plegades, abillat amb les vestidures pròpies del ministeri episcopal, mitra inclo-

sa, fa l'efecte que en qualsevol moment es pugui despertar del seu llarg son. Mn. Cardona s'atura davant d'una peça de dimensions més reduïdes, en la qual encara no ens havíem fixat. Però així que ens hi atensem la reconeixem: és la làpida trilingüe, de la qual al claustre n'hem vist una còpia. «Aquesta peça té unes característiques singulars que la fan molt valuosa: està escrita en tres llengües (llatí, grec i hebreu), cosa poc habitual; data de l'època visigoda, concretament del segle VI; i a més, pertanyia a la sepultura d'una noia jueva, anomenada Meliosa. Ens trobem, doncs, davant del testimoni més antic de presència jueva a la ciutat, i ens dona una idea de la diversitat cultural que hi havia en aquell temps.»

L'esplendor medieval

Encara ens estem imaginant com devia ser la vida d'aquesta noia tortosina de fa 1.500 anys quan, seguint el nostre amfitrió, deixem enrere el subsol de la catedral per entrar en una part del museu ben diferent: una espai-

sa sala gòtica, coronada per uns elegants arcs apuntats que sostenen un enteixinat de fusta. De seguida ens venen al cap altres espais semblants de la mateixa època, com ara la capella de Santa Àgata de Barcelona. Sens dubte, som davant d'una petita joia de l'arquitectura medieval de Tortosa. La sala exposa un bon nombre de peces entre pintura, indumentària, orfebreria i pergamins.

En una de les parets ens criden l'atenció dues taules gòtiques idèntiques que semblen haver format part d'un gran retaule. La de l'esquerra mostra la fusta nua, mentre que la de la dreta està ricament pintada amb escenes de la vida de Jesús. Ens resulta familiar, però no sabríem dir per què. Mn. Cardona ens treu del dubte: «Aquestes dues taules pertanyien al retaule de la Mare de Déu de l'Estrella que abans hem vist al presbiteri. A començament del segle XX un desafortunat intent de restauració va tenir com a resultat no desitjat la destrucció de les pintures d'una de les taules. Gràcies a Déu, la seva bessona ens ha arribat intacta.»

No gaire lluny veiem un altre retaule gòtic. Ens impressiona la bonica tonalitat daurada que desprèn, fruit del pa d'or que fa de fons a totes les escenes. El nostre guia ens fa saber que «ens trobem davant del retaule de la Transfiguració, obra del gran pintor gòtic Jaume Huguet. L'estat de conservació és excel·lent i és una de les millors obres d'art del museu. L'escena principal, és clar, és la del Tabor, i la resta pertanyen sobretot a la vida de Moisès i Elies, que són precisament els dos personatges que conversen amb Jesús durant la transfiguració». En efecte, quan ens hi fixem bé identifiquem Moisès davant l'esbarzer ardent, Moisès al Sinaí rebent les taules de la Llei i Elies damunt el carro de foc que se l'ha d'endur cap al cel. Trobem especialment bella l'escena del Judici final, presidida per Crist ressuscitat, amb la Mare de Déu i sant Joan a banda i banda. A la part de baix del retaule, la predel·la, apareix Jesús amb els estris de la Passió. No sabem si trobem més bell el Crist sofrent o el triomfant, però el contrast

entre tots dos ens sembla enormement suggeridor.

En aquesta sala també hi ha una peça que trobem interessant, un tapís de grans dimensions que representa el Sant Sopar. Segons ens informa el nostre guia, es tracta d'una peça del segle XV, i molt probablement, per l'estil, se suposa que és obra d'un artista de Flandes.

Història feta art

Pugem encara un altre nivell i anem a parar a una sala també gòtica però encara més espaiosa que la que acabem d'abandonar. Aquí els arcs són encara

En aquest espai gòtic es conserven valuosos retaules i pintures.

El retaule de la Transfiguració desprèn una bonica tonalitat daurada

més alts i creen un espai d'una gran amplada. Per si això no es prou sorprenent, la sala alberga l'antic cadirat del cor de la catedral, una autèntica meravella de l'ebenisteria renaixentista. Cada seient, cada racó està ricament treballat amb relleus d'una gran sensibilitat. Mn. Víctor Manuel ens fa saber que «el cadirat va ser fet per l'escultor castellà Cristóbal de Salamanca, i estava situat a la nau central de la seu, com passava a moltes catedrals hispàniques. Durant la guerra civil un bombardeig en va fer malbé una cantonada, i per aquest motiu el cor es va retirar i va ser traslladat en aquesta sala. Aquest canvi avui permet gaudir d'una visió neta de l'interior de la catedral».

L'aclaparadora presència del cadirat fins ara ens ha fet passar desapercebudes altres peces que comparteixen espai amb aquesta meravella. Dins d'una vitrina s'hi guarda una creu molt antiga, feta de cristall de roca: «Va pertànyer al famós papa Lluna. Com tothom sap, quan va ser depositat es va refugiar al castell de Peníscola, que forma part del bisbat de Tortosa. Entre altres obres que va encarregar, ens ha arribat aquesta bonica creu, testimoni directe d'un episodi tempestuós de la vida de l'Església.» Contemplem amb atenció aquesta joia, i no ens podem estar de pensar en tot el que ens podrien explicar aquestes peces de cristall, que ara, semblen haver trobat el seu lloc definitiu en aquesta distingida sala.

La darrera peça en la qual ens fixem, com no podia ser d'una altra manera, és una imatge de la Mare de Déu de la Cinta. És una obra barroca de plata, feta per l'argenter barceloní Francesc Via i que ha estat restaurada fa poc temps. Tot i l'estil indiscutiblement barroc, la imatge no apareix excessivament carregada. Amb la seva mirada tendra, la patrona de Tortosa mostra una actitud misericordiosa amb els seus fills per menar-los pel camí del seu Fill.

Emparats sota la protecció de la Mare de Déu acabem la visita a la catedral, però Tortosa encara ens té preparats altres notables edificis medievals. El proper lloc que ens espera és el palau episcopal.

L'espectacular cadirat de l'antic cor de la catedral.

VÍCTOR MOSQUERA RAMOS, pvre.
Vicari episcopal per a l'administració dels béns
de l'Església i l'economia diocesana

La festa de l'Assumpció de Maria

Amb l'arribada del mes d'agost fa cap, també, una celebració que a nivell d'Església és la més important sens dubte d'aquest temps. Es tracta de la festa de l'Assumpció en cos i ànima de la benaurada Verge Maria. Només a la nostra arxidiocesi trobem una multitud de pobles i viles que celebren aquesta festa mariana com a pròpia per patronatge o per devoció popular des de fa segles. Esment especial cal fer del poble de la Selva del Camp, que celebra aquesta festa amb la representació del Misteri de la Selva, recuperat des del 1980.

La tradició que Maria va pujar al cel en cos i ànima sorgeix des dels inicis de l'Església. A l'Orient ja trobem manuscrits des del segle IV d'una festa celebrada en honor a Maria anomenada *El record de Maria*, que feia referència a la seva assumpció. Més endavant, al segle VI, es va començar a anomenar aquesta festa, festa de la *Dormitio* o Dormició de Maria, en la qual se'n celebrava el final de la vida terrenal i l'assumpció al cel en cos i ànima. Va ser a partir del segle VII que a aquesta festa se la va anomenar de l'Assumpció.

Tot i que la tradició i el magisteri de l'Església feia molts segles que celebraven l'Assumpció de Maria en cos i ànima al cel, tot i que podem

trobar fins i tot la tomba buida de Maria a Jerusalem i una basílica anomenada de la Dormició al lloc on la tradició diu que Maria va fer el trànsit, no va ser fins l'any 1950 que l'Església no va declarar oficialment el dogma de l'Assumpció de Maria.

Així l'1 de novembre de 1950 es va publicar la butlla *Munificentissimus Deus* en la qual el Papa, fonamentat en la Sagrada Escriptura (Ap 12,1 i Lc 1,28), en la Tradició de l'Església catòlica, prenent en compte els testimoniatges de la litúrgia, la creença dels fidels guiats pels seus pastors, els testimoniatges dels pares i doctors de l'Església i el consens dels bisbes del món com a "Magisteri vivent", declarava com a dogma de fe catòlica la doctrina de l'Assumpció de la Mare de Déu:

«Per això, [...] declarem i definim ser dogma divinament revelat: Que la Immaculada Mare de Déu, sempre Mare de Déu, complit el curs de la seua vida terrestre, va ser assumpta en cos i ànima a la glòria celestial.»

Més enllà de la tradició, dels dogmes i el magisteri, és lògic pensar que Jesucrist, el Fill de Déu, no deixaria que el cos de la seva Mare conegués la corrupció. I que no sols la lliuraria de la corrupció sinó que atorgaria a Maria el goig

i el premi de la glorificació en cos i ànima tal i com ens té promès.

Aquesta festa parla de nosaltres mateixos perquè ens mostra a quina realitat estem cridats. Maria és 100% humana com tots nosaltres i ha rebut ja la penyora de la resurrecció i amb ella la glorificació. Per això podem dir que Maria és model i mirall per als cristians, perquè és model fins i tot en el seu final terrenal. Celebrant l'Assumpció de Maria estem celebrant també la nostra pròpia condició de fills de Déu, perquè tots els batejats som cridats a aquesta mateixa assumpció i glorificació. Maria ja està participant d'aquesta divinitat de Déu a la qual tots som convocats.

Posem-nos en marxa, doncs, i fixem-nos en Maria. Ella ens acompanya al llarg de la nostra vida i és intercessora davant del seu Fill Jesucrist per tal que, com a mare, ens puguem sostenir en ella en les nostres necessitats. Però compte! Fixar-se en Maria no vol dir quedar-se embadalit davant la seva imatge. Vol dir fixar-se en ella per a poder ser el millor deixeble del Crist tal i com ella també ho va ser a la terra. Espero i desitjo que aquest proper dilluns 15 d'agost celebrem amb especial devoció aquesta festa de l'Assumpció de Maria.

ROMÀ CASANOVA
Bisbe de Vic

Maria, senyal d'esperança segura i de consol

Llegim en els documents del Concili Vaticà II: «La Mare de Jesús, així com ja glorificada en cos i ànima al cel és figura i començament de l'Església que arribarà a la perfecció en el segle futur, també en aquest món brilla com a senyal d'esperança segura i de consol per al Poble de Déu pelegrí, fins que arribi el dia del Senyor (cf. 2Pe 3,10)» (*Lumen gentium*, 68). Aquestes paraules ens encoratgen als qui peregrinem per aquest món en aquest moment de la història, com també ho han fet en altres.

En el capítol 12 de l'Apocalipsi es posa en relació una dona *que tenia el sol per vestit, la lluna sota el peus i duia al cap una corona de dotze estrelles*, amb un gran drac rogenc, *que tenia set caps i dotze banyes*. En aquesta visió s'hi entreveuen també moments concrets de la història de l'Església en què els cristians hagueren de lluitar contra tota mena de poders que volien arrancar del seu cor el testimoniatge de Jesús. I el missatge fonamental és d'esperança i de consol.

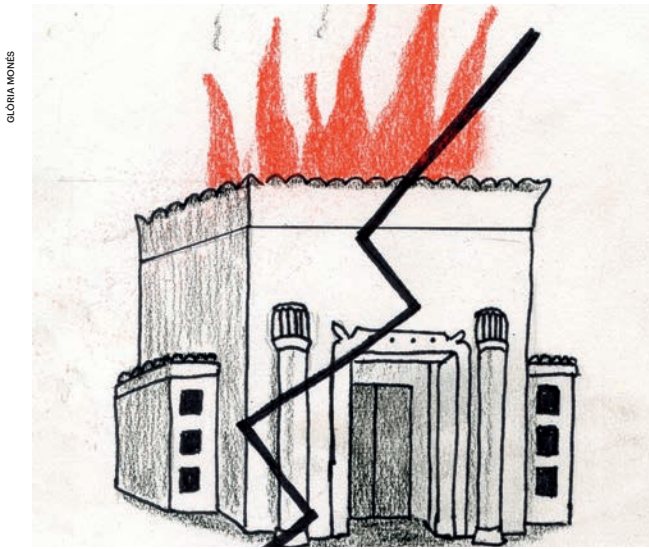
En aquest tombant de la història en què ens pertoca de viure hi ha igualment ideologies que no són res més que plasmacions del drac rogenc de l'Apocalipsi i que contradiuen clarament la veritat de la naturalesa i la

dignitat humana. De fet, neguen la sobirania de Déu sobre tot el que és creat, refusant la mateixa obra del creador. En una societat en què justament es defensa l'ecologia, que reclama la sostenibilitat del planeta, hi ha qui exclou d'aquesta sensibilitat la vida de la persona humana, tant en el si de la mare com en el llit del dolor, així com hi ha qui no respecta el cos humà en les seves característiques de feminitat i masculinitat. La llibertat personal és un valor que s'ha de conjuminar amb la veritat. El rebuig al creador acaba amb el menyspreu de les seves criatures. Tota ideologia que contra la realitat vol imposar la seva concepció, com que nega la veritat, porta al relativisme, i aquest a l'individualisme, i aquest a l'egoisme que duu a la violència que demana el militarisme. La pau solament es construeix en la veritat i la justícia, amarades ambdues de l'amor misericordiós.

La fortalesa cristiana posa la seva confiança en l'amor de Déu, que mai no abandona la humanitat. I, en la lluita que ens pertoca de menar en aquests moments per no caure en mans dels poders imperants, Maria, assumpta al cel, brilla, segons ens diu el Vaticà II, com a senyal d'esperança segura i de consol per als qui peregrinem pel món en aquest moment de la història.

COMENTARI DE LA PARAULA

Jesús, signe de contradicció

Avui Jesús ens sorprèn parlant del seu destí i ho fa amb un llenguatge enigmàtic. Ha vingut a «calar foc» i ha de passar la prova d'un baptisme. Lluc reuneix algunes frases que Jesús va dir en diferents moments i aquí, en ajuntar-les, prenen un to apocalíptic. És a dir, allò negatiu o dolent d'aquest món ha de cremar per donar pas a un món nou i millor: el Regne de Déu. Es parla de la confrontació que Jesús desencadena en el món car la seva persona i el seu missatge obliguen a prendre postura; ja Simeó ho havia anunciat: «Serà una senyera que trobarà contradicció.» Divisions vaticinades també pel profeta Miquees: «Perquè el fill insultarà el pare, la filla es rebel·larà contra la mare, i la nora contra la sogra: els enemics de cadascú seran la gent de casa seva» (7,6). Aquesta dissensió familiar s'esmenta també en l'apocalíptica jueva com un dels dolors previs a la vinguda del messiàs.

Es perfila a l'horitzó el final tràgic de Jesús. Ell anhelava i vol provocar la desaparició d'aquest món present ple de mort, d'egoisme, de mal, per donar pas al Regne de Déu, però sap que aquest canvi radical té un preu. Per això parla de la prova d'un baptisme de sofriment. Ell ha vingut a portar la Vida, però quan el mal barra el pas a aquesta Vida, el destí pren forma de creu.

Quan nosaltres diem avui «Vingui el teu regne» estem demanant una nova arquitectura del món i de les relacions humanes. El Regne de Déu és un moviment continu del caos al cosmos, de la confusió a la creació. El foc ja no és el de Sinaí; el veritable esbarzer ardent és el món. «He vingut a encendre foc i com voldria que ja estigués cremant!» Déu està buscant persones per construir un món alternatiu. Tot s'encamina a un final feliç que arribarà quan Déu sotmeti totes les dimensions rebels de la creació. Després del Regne Déu serà tot en tots i la nostra tasca és anunciar aquest Regne. Mentre continuïn existint malalts, desesperats, desil·lusionats, violentats, el Regne de Déu encara no s'ha instaurat. Dir «vingui el teu Regne», vol dir creure que el món serà canviat i si ho crec no és pels signes que descobreixo en el tèrbol aiguabarreig dels esdeveniments narrats a la premsa. La meua fe es recolza en la promesa de Déu, un Déu fidel a les seves promeses. I s'acaba dient que no saben llegir els signes dels temps. El que no saben interpretar és la persona de Jesús i la seva activitat. Amb ell ha arribat el moment oportú, el *kairós* de Déu. Sabem interpretar-ho així nosaltres avui?

M. CLAUSTRÉ SOLÉ
Biblista

CONSULTORI BÍBLIC

JAUME SIDERA, cmf

Com hem d'entendre les figures de les germanes Marta i Maria? (I)

De Marta sabem qui era. En canvi, de Maria no ho veiem tan clar. Arriba un moment en què la tradició identifica la «pecadora anònima» de Lluc 7 amb Maria Magdalena i amb Maria de Betània.

Marta i Maria són germanes de Llàtzer. Lc 10 ens presenta Marta com la germana gran, que porta el pòndol de la casa. Acull Jesús i s'escarrassa a tractar-lo bé. No arriba a tot. I demana l'ajut de sa germana, esdevinguda deixeble de Jesús. I Jesús dona la raó a Maria. El servei és necessari, pot ser de més o de menys. Però amarar-se de la paraula és primer. El servei ha de brollar de la Paraula.

Maria representa l'aspecte contemplatiu de la via cristiana. Marta és la persona que expressa el seu amor amb el servei, també necessari en la comunitat. En el fons, Marta compleix el precepte: estima l'altre com a tu mateix, com el bon samarità. Maria posa en relleu la primera part del manament: estimaràs Déu per damunt de tot.

El P. Claret s'estigué de qüestions teòriques i uní Marta i Maria en la figura del compàs. Amb una pua ben fixa en el centre i amb l'altra fent la circumferència. Maria als peus de Jesús i Marta als peus del bon samarità.

PER A CONSULTES:
REDACCIO@CATALUNYACRISTIANA.CAT

Diumenge XX de durant l'any

Lectura primera

Jr 38, 4-6.8-10

Ai, mare meva! M'has posat al món a mi, que tinc contra meu tota la terra

Lectura del llibre de Jeremies:

En aquells dies, alguns dels principals de Jerusalem digueren al rei: «Que Jeremies mori d'una vegada. Aquest home no fa sinó desmoralitzar els guerrers que queden a la ciutat i tots els restants del poble. Aquest home no vol el bé del poble, sinó la seva perdició.» El rei Sedequies els respongué: «Està a les vostres mans.» El rei era incapaç de negar-los res. Ells, doncs, prengueren Jeremies i el tiraren a la cisterna de Melquies, fill del rei, situada al pati de la guàrdia. L'hi baixaren amb unes cordes. A la cisterna no hi havia aigua, sinó fang; Jeremies quedà enfonsat en el fang. Llavors Abdemèlec, un home del palau reial, anà a trobar el rei a la porta de Benjamí i li digué: «Rei, senyor meu, no està bé això que aquests homes han fet amb el profeta Jeremies: l'han tirat a la cisterna, i ara, que ja no hi ha pa a la ciutat, es morirà allà dintre de fam.» Llavors el rei donà aquesta ordre a Abdemèlec, el cusita: «Emporta't tres homes i treu de la cisterna el profeta Jeremies abans no es mori.»

Evangeli

Lc 12,49-57

No he vingut a portar la pau, sinó la divisió

Lectura de l'evangeli segons sant Lluc:

En aquell temps, Jesús deia als seus deixebles: «He vingut a calar foc a la terra. Com voldria ja veure-la cremar! He de passar la pro-

Salm responsorial

39

Tenia posada l'esperança en el Senyor, i ell, inclinant-se cap a mi ha escoltat el meu clam.

R. Senyor no tardeu a defensar-me.

M'ha tret fora del fang, del llot on em moria, ha posat els meus peus sobre la roca, i m'hi sento segur. *R.*

Ha inspirat als meus llavis un càntic nou, un himne de lloança al nostre Déu; tots els qui ho han vist, se n'admoren, i confien més en el Senyor. *R.*

Ara soc un pobre desvalgut, però el Senyor pensa en mi. Sou vós qui m'ajudeu i em deslliureu, Déu meu, no trigueu més. *R.*

Al·leluia

Jn 10,27

Les meves ovelles reconeixen la meva veu, diu el Senyor; també jo les reconec i elles em segueixen.

va d'un baptisme. Com em sento el cor oprimat fins que no l'hauré passada! Us penseu que he vingut a portar la pau a la terra? Us asseguro que no. És la divisió, el que he vingut a portar. Des d'ara dins una mateixa casa n'hi haurà cinc de dividits: tres contra dos, i dos contra tres. El pare renyirà amb el fill i el fill amb el pare; la mare renyirà amb la filla i la filla amb la mare; la sogra renyirà amb la nora

Lectura segona

He 12,1-4

Sense cansar-nos-en, llancem-nos a córrer en la prova que ens ha estat proposada

Lectura de la carta als cristians hebreus:

Germans, envoltats d'un núvol tan gran de testimonis, que ens ensenyen com hem de viure la fe, alliberem-nos de tot impediment i del pecat, que amb tanta facilitat ens lliga i, sense cansar-nos-en, llancem-nos a córrer en la prova que ens ha estat proposada. Tinguem la mirada fixa en Jesús, que ha obert el camí de la fe i el duu a terme. Ell, per arribar a la felicitat que li era proposada acceptà el suplici de la creu, no fent cas de la vergonya que havia de passar; així s'assegua a la dreta del tron de Déu. Tingueu present aquell que aguantà un atac tan dur contra la seva persona de part dels pecadors; així no us deixareu abatre, cansats de resistir. En la vostra lluita contra el pecat, encara no us hi heu enfrontat fins a vessar la sang.

i la nora amb la sogra.»

Deia també a la gent: «Quan veieu sortir un núvol a ponent, dieu tot seguit: "Ja ve la pluja." I efectivament, la pluja arriba. I quan el vent bufa del sud, dieu: "Farà calor." I en fa. Hipòcrites! Vosaltres sabeu endevinar el temps per l'aspecte de la terra i el cel, i ara no endevineu quins moments esteu vivint? Per què no judiqueu vosaltres mateixos què heu de fer?»

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC C; FERIA II)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 4)

Agost

14. DIUMENGE

Diumenge XX de durant l'any, Verd. Lectures: Jeremies 38,4-6.8-19 / Salm 39 / Hebreus 12,1-4
SANTORAL: Anastàsia, rel.; Eusebi, prev.; Maximilià M. Kolbe, prev. i mr.

15. DILLUNS

Assumpció de la Benaurada Verge Maria (S), Blanc. Lectures: Apocalipsi 11,19a;12,1-3-6a.10ab / Salm 44 / 1 Corintis 15,20-26 / Lluc 1,39-56
SANTORAL: Tarsici, mr.

16. DIMARTS

Fèria, Verd. Lectures: Ezequiel 28,1-10 / Salm Deuteronomi 32,26-36 / Mateu 19,23-30. O bé: *Sant Esteve d'Hongria* (ML), Blanc. Tarragona: *beat Joan de Santa Marta* (ML), Vermell.
SANTORAL: Roc, pel.; Serena, emp.

17. DIMECRES

Fèria, Verd. Lectures: Ezequiel 34,1-11 / Salm 22 / Mateu 20,1-16. Girona: *beat Enric Canadell* (MO), Vermell.
SANTORAL: beat Bartomeu Laurel, rel. i mr.; Beatriu de Silva, rel. i fund.; Eusebi, p. i mr.; Jacint de Polònia, prev.

18. DIJOUS

Fèria, Verd. Lectures: Ezequiel 36,23-28 / Salm 50 / Mateu 22,1-14
SANTORAL: Agapit, mr.; Helena, emp.; beat Manès de Guzmán, prev.; beat Nicolau Factor, prev.; Patrici, b.

19. DIVENDRES

Fèria, Verd. Lectures: Ezequiel 37,1-14 / Salm 106 / Mateu 22,34-40. O bé: *Sant Joan Eudes* (ML), Blanc; *Sant Ezequiel Moreno* (ML), Blanc. Tarragona: **Sant Magí** (MO), Vermell.
SANTORAL: beat Gueric d'Igny, ab.; Lluís d'Anjou, b.

20. DISSABTE

Sant Bernat (MO), Blanc. Lectures: Ezequiel 43,1-7a / Salm 84 / Mateu 23,1-12
SANTORAL: beat Arquimbau, prev. i mr.; Cristòfor i Leovigild, mr.; Samuel, prof.

El Sant 20 AGOST

Sant Bernat de Claravall

Al segle XII el cristianisme occidental va conèixer una gran renovació de l'espiritualitat monàstica, amb el consegüent naixement de nous ordes. El més emblemàtic de tots ells va ser el Cister. Sant Bernat de Claravall (1090 – 1153) no en va ser el fundador, però se'l considera el pare d'aquest orde per l'expansió i la fecunda profunditat espiritual que li va atorgar.

Educant en l'ambient aristocràtic, de jove es va retirar de la vida mundana, i amb altres parents va entrar a l'abadia de Cîteaux, fundada feia molt poc. Ben aviat sant Bernat va mostrar posseir una personalitat carismàtica i una espiritualitat profunda. Per això se'l va enviar a fundar un nou monestir, Claravall, que amb ell al capdavant va conèixer un creixement admirable. Al cap de pocs anys els monestirs del Cister es comptaven per centenars. Sant Bernat va desenvolupar una mística potent, caracteritzada per la centralitat de Crist i l'amor de Déu a l'home, per l'harmonia entre ascètica i sensibilitat, que fins i tot va dotar d'unes característiques distintives l'arquitectura cistercenca. Considerat una de les grans personalitats del monaquisme de tots els temps, va ser canonitzat l'any 1170 per Alexandre III.

La Verge Maria

CONSOL MUÑOZ
Franciscana Missionera

Som a la setmana en la qual commemorem l'Assumpció de la Verge Maria, celebració que omple de festa molts pobles i ciutats del nostre país.

En l'exhortació apostòlica *Marialis cultus* de sant Pau VI, del 2 de febrer del 1974, per a la recta ordenació i desenvolupament del culte a la Santíssima Verge Maria, hi ha un apartat que porta per títol «La Verge, model de l'Església, en l'exercici del culte», en el qual s'assenyalen quatre aspectes referents a Maria Verge: oient, orant, Mare i oferent. Els resumim.

Verge oient

Quan l'àngel li anuncia la seva maternitat divina accepta, mitjançant la fe, el missatge que se li transmet i es posa a disposició que es faci en ella la voluntat de Déu. També l'Església, «sobretot en la sagrada litúrgia, escolta amb fe, acull, proclama, venera la paraula de Déu i la distribueix als fidels com a pa de vida».

Verge orant

Al *Magnificat* hi tenim «la pregària per excel·lència de Maria»; en ell «obre el seu esperit en expressions de glorificació a Déu, d'humilitat, de fe i d'esperança».

A les bodes de Canà, «on, manifestant al Fill, amb delicada súplica, una necessitat temporal, obté a més un efecte de la gràcia: que Jesús, realitzant el primer dels seus signes, con-

firmi als seus deixebles en la fe en ell».

Els Fets dels Apòstols (1,14), ens mostren Maria en pregària, quan ens relaten que els apòstols «es dedicaven a la pregària en comú, juntament amb algunes dones, entre elles Maria, la mare de Jesús i amb els seus germans».

Verge Mare

Maria és Verge Mare perquè, «creient i obeïnt, va engendrar a la terra el mateix Fill del Pare, coberta amb l'ombra de l'Esperit Sant».

Verge oferent

Veiem Maria com a Verge oferent, primer, en la presentació de Jesús al temple i, després, estant al calvari al peu de la creu.

La Verge Maria, al costat de la creu, «va patir vivament amb el seu Unigènit i es va associar, amb cor maternal, al seu sacrifici, i va donar el seu consentiment amb amor a la immolació de la víctima engendrada per ella mateixa, i oferint-la ella mateixa al Pare etern».

Per concloure aquestes reflexions, ho fem amb les mateixes paraules amb les quals ho fa l'apartat exposat: «...com l'Església quan celebra els sagrats misteris, adopta una actitud de fe i d'amor semblants als de la Verge, comprenem com n'és, de justa, l'exhortació del Concili Vaticà II a tots els fills de l'Església, perquè conreïn generosament el culte, sobretot litúrgic, cap a la benaurada Verge.»

Donar a conèixer la cultura catalana a Madrid

MARGA DEL CAMPO

«Sant Jordi», litografia de Josep Maria Subirachs.

El Centre Cultural-Llibreria Blanquerna, seu cultural de la Delegació del Govern de la Generalitat de Catalunya a Madrid, i el Museu de Lleida organitzen l'exposició *Estampes de Catalunya*, formada per gravats del fons Gelonch Viladegut que conserva el museu lleidatà des del març de l'any 2020. La mostra es pot veure al Centre Cultural-Llibreria Blanquerna

de Madrid fins al proper 1 d'octubre.

A través de trenta-cinc obres (xilografies, aiguaforts i tipografies), l'exposició fa un recorregut per la Catalunya gravada, que arrenca amb les guerres europees dels segles XVII i XVIII i s'acaba amb els signes culturals i polítics de la relació, sovint convulsa, entre Catalunya i Espanya fins al segle XX.

La mostra s'estructura en quatre àmbits. El primer, *Escenari de guerres*, està dedicat a Catalunya i al seu paper fonamental dins del panorama dels conflictes bèl·lics internacionals, que van propiciar, entre els segles XVII i XIX, un gran nombre de gravats de temàtica militar. Les més antigues estampes seleccionades són realitzades per gravadors forans. Els grans gravadors catalans van aparèixer al llarg dels segles XIX i XX, i tant el gravat en fusta com en metall va ser executat amb enorme qualitat per alguns dels millors artistes, que van recrear diferents topografies del país.

A la segona secció, *Les auques: històries, rodolins i sàtira*, les protagonistes són les auques, històries pictòriques pròpies de la cultura catalana, en clau d'humor, precedents del còmic contemporani. Aquest gènere propi de Catalunya va ser molt present al carrer a l'hora d'evocar tota mena d'esdeveniments i fets històrics.

Ja avançat el segle XX, el gravat va tenir a Catalunya una forta revifalla, atès que molts dels més cotitzats pintors d'avantguarda van incorporar aquesta tècnica en les seves produccions. El tercer àmbit, *Visions del territori*, es dedica a les visions de Catalunya a través de gravats de paisatges, ciutats, monuments i espais catalans. L'últim àmbit, *Signes d'identitat*, se centra en els signes d'identitat, construïts al llarg del temps, com la llengua, la llei pròpia, la senyera, la dansa, les festes i els patrons.

Entre els autors exposats trobem gravadors catalans com Xavier Nogués, E.-C. Ricart, Antoni Vila Arrufat, Pau Roig i Jaume Pla, a més d'alguns dels pintors més cotitzats de l'avantguarda contemporània, que també van treballar el gravat, com Miró, Tàpies, Clavé, Subirachs i Brossa.

© Museu de Lleida. Dipòsit Col·lecció Gelonch Viladegut

Postals des d'Andalusia

Paraules al meu jardí (2)

En aquests mesos d'estiu, continuo oferint algunes «roses-pa-raules» del meu jardí.

Ateisme gris

L'inventor de la frase potser és el teòleg José Antonio Pagola, que la posa al seu llibre *La Buena Noticia de Jesús*: «Quants homes i dones viuen, sense confessar-ho, en una mena d'«ateisme gris», insípid i trivial, en el qual s'han instal·lat a poc a poc i del qual ja sembla impossible ressorgir.» Aquest «ateisme gris» es relaciona amb el que avui s'anomena l'«apostasia silenciosa», una subtil eliminació de Déu, tant en les institucions com en les persones.

«Buscar-trobar» (Déu)

Sempre recordaré la primera lliçó que ens van oferir els Mags d'Orient, després del naixement de Jesús: «Es van posar a buscar el Messies i van arribar on havia nascut, a Betlem de Judà.» Per això, els Mags van ser, en termes col·loquials, els primers «buscadors de Déu» que apareixen als Evangelis.

Cansaments

De les moltes invitacions que ens fa el Senyor, a l'Evangelí, una de les més boniques és la invitació a descansar una mica amb Ell, en un lloc apartat i tranquil: «Veniu vosaltres sols a un lloc tranquil a descansar una mica», va dir Jesús als seus deixebles. Compte amb aquests «cansaments» que as-setgen les nostres vides. Primer cansament: el «cansament dels bons», del qual ja ens alertava als anys 50, el papa Pius XII: «Cal estar alerta al cansament dels bons», aquells que es cansen de fer el bé. Segon cansament: el «cansament dels desorientats i desconcertats», als quals hem d'acollir i il·luminar. Tercer cansament: el «cansament dels necessitats», el de tots aquells als quals els manca l'alè i l'aliment. A les nostres mans hi ha l'ajuda generosa.

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

Cartes

Restes al bosc

Tots estem mentalitzats a reciclar: vidre, cartró, envasos de plàstic, restes orgàniques, etc. Però, què passa quan anem al bosc i no en tenim cura? Les restes que deixem al bosc, als camins rurals, als vorals de la carretera i a altres llocs afecten directament el medi ambient.

Cada vegada que surto a fer un volt per la muntanya hi trobo de tot: mocadors de paper, ampolles de plàstic, llaunes, burilles de cigarretes... Quina pena!

Demano a tothom que prengui consciència d'aquest tresor que és de tots i que hem de protegir per millorar la qualitat de l'aire i la biosfera. El canvi climàtic ja és un fet.

MERCÈ PONT

Un gran repte

En la greu situació que vivim, tenim un gran repte: crear ocupació digna i posar fi a la precarietat en el marc d'una economia al servei de la persona.

Estic convençut que és prioritari posar la feina al centre de l'activitat econòmica com va demanar al seu dia sant Joan Pau II i que ara ha tornat a reclamar el papa Francesc en la seva encíclica *Fratelli tutti*.

És hora de reflexionar sobre el futur, tenint en compte molts factors d'incertesa i, precisament per això, també és l'hora dels grans pactes entre els diferents partits, entre sindicats i empresaris i entre els governs de les nacions.

Sens dubte, en dependrà, en bona mesura, que l'ordre i la seguretat marquin el futur immediat.

JESÚS DOMINGO MARTÍNEZ

El debat de l'avortament

El Tribunal Suprem dels Estats Units ha revocat una sentència del 1973: «La Constitució no confereix un dret a l'avortament.» A partir d'aquest moment, cada Estat té la potestat de legislar sobre aquest tema.

A la Constitució espanyola es defensa el dret a la vida i a la integritat física i moral (article 15), però, en alguns casos, s'ha despenalitzat la pràctica de l'avortament.

És diferent el «dret» a fer alguna cosa (en aquest cas, anar contra la vida), o la «despenalització».

Comencem a veure el ressò d'aquesta sentència nord-americana. Qui es posa al lloc de la mare, veu que pot ser molt dur, en molts casos, tenir un fill. Qui es posa al lloc de la vida concebuda, veu que és important reobrir un debat no ideològic sobre la protecció de la vida. Hem parlat del dret de la mare, i cal fer-ho. Però, no és també necessari parlar dels drets del concebut? El fetus té personalitat jurídica i drets legals.

Necessitem una classe política intel·ligent que, en lloc de buscar un endeutament exponencial del país, sàpiga crear condicions de benestar amb un suport a les famílies i un sistema d'adopció més flexible perquè aquestes mares puguin lliurar el fill si no el volen. Espanya és el país del món amb menys natalitat i amb un percentatge creixent de gent gran.

Encara que sigui legal, no és ètic eliminar la vida en cap cas, tampoc en el ventre d'una mare.

LLUCIÀ POU SABATÉ

Podeu enviar les cartes a:

redaccio@catalunyacristiana.cat

L'Assumpció de Maria a través dels goigs

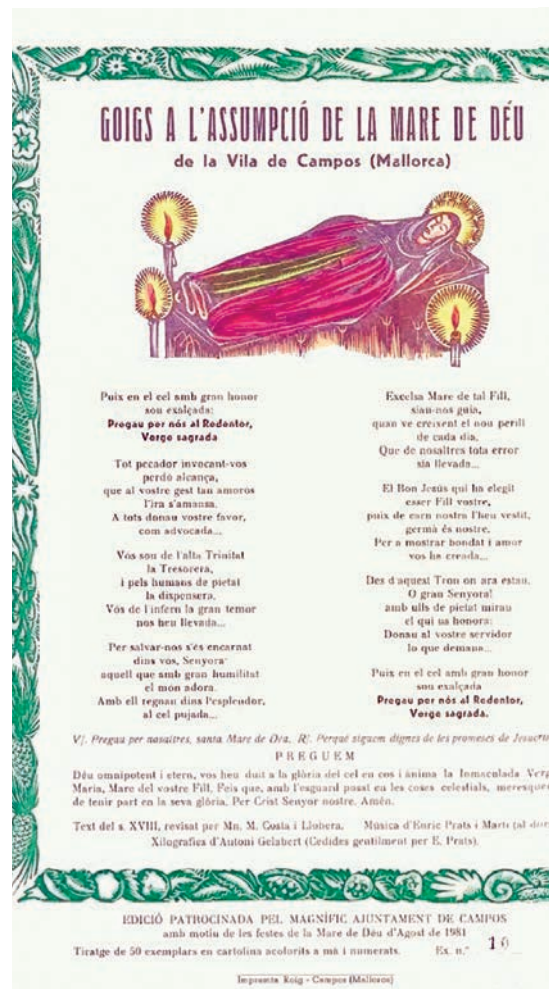
NORA VELA

La festivitat de l'Assumpció de Maria és un dels temes que gaudeix de més interpretacions escrites i representacions visuals. Com que els goigs presenten la possibilitat de cantar lloances populars i d'acompanyar-les d'imatges al·lusi- ves, aquests fulls resulten els documents més interessants per fer un recordatori de totes les modalitats que han volgut plasmar el fet. Són els dos cicles finals els més celebrats referents a la Mare de Déu: el de la dormició i el de la glorificació.

Cicle de la dormició

Un cicle que comença a partir de les paraules de Crist a la creu, quan s'adreça a sant Joan i li diu: «Aquí tens la teva mare.» I d'aleshores ençà el deixeble la va acollir a casa seva» (Jn 19,27). L'etapa de la seva suposada mort ha estat imaginada com una «dormició» voltada per apòstols. Els goigs escrits per Hilari d'Arenys de Mar, amb un aiguafort de Josep Chico, amb Maria adormida voltada dels deixebles, i que encapçalen la *Complanta de l'Assumpció de la Verge Santa Maria*, representen aquesta etapa primera que el poeta interpreta com a «condormida us han deixat...» i que la rica tradició literària d'Elx concreta com a «trànsit».

Altrament, la pietat popular ha volgut celebrar aquesta «dormició» a les seves esglésies, on es representa, el 15 d'agost, l'escena de Maria adormida, a la qual s'acompanya en processó, tot pregant-li i cantant llaors. La imatge de la Mare de Déu, estirada al seu llit, de mida natural, que prèviament ha estat revestida amb robes boniques, acostuma a voltar per naus i claustres seguida de celebrants, fidels i devots. És de les escenes més reflectides als goigs, des dels antics de l'església del Pi barcelonina, com mostra un gravat de Turner, a d'altres molt més moderns, com els del municipi de

«Goigs a l'Assumpció de la Mare de Déu», del municipi de Campos (Mallorca).

Campos (Mallorca); un dibuix ben expressiu de Gelabert vol imaginar la mateixa escena.

Impossible oblidar ara tota la festivitat que es viu a Elx amb ocasió de la representació teatral del seu *Misteri*, que té com a gran tema l'evocació de la «transició» i l'Assumpció de Maria. Uns goigs seus reduïts al full clàssic de lloances difonen discretament la festa il·licitana.

Cicle de la glorificació

El cicle de la glorificació de Maria ofereix dues escenes representables: la pujada al cel de la Mare de Déu, amb tot d'àngels que l'acompanyen en el vol, i la presència majestuosa a la Glòria enmig de núvols i raigs de sol.

L'Assumpció pròpiament dita és el cas més nombrós editat en goigs. Maria, voltada d'àngels, infants o

GOIGS A L'ASSUMPCIÓ DE LA MARE DE DÉU
titular de la basilica parroquial de Santa Maria del Pi de Barcelona

Per l'àngel de la volada,
per l'amor que ens has donat,
Mare assumpta, immaculada,
fes-nos lloc al teu costat.

Revestes de puresa
la focor del nostre món,
dòcil sempre, en tot sotmesa
al voler que Déu t'infon.
Hort tancat, font segellada,
concebuda sense pecat.
Mare assumpta, immaculada,
fes-nos lloc al teu costat.

Pel teu si el món s'incorpore
al misteri del Crist viu.
Redemptor i corredeptor
al dolor l'amor uniu.
No és la mort dalla atllada:
sols t'adorm al seu embat.
Mare assumpta, immaculada,
fes-nos lloc al teu costat.

Benaurada, el cel encos
quan, ceryida al lleu vent,
amb l'impuls d'àngels i brases
assoleixes l'infiní.
Al bell cim de la pujada,
quan als d'estenit!
Mare assumpta...

Cel amunt, per la decora
(oh expectant assumptió!),
enardeixes la fal·lera
de gustar la pau millor.
Vore al Fill, agombolada,
sants i mantes t'han fust.
Mare assumpta...

L'Esperit, d'amors s'emplena
i esdevé font de merçs.
Amb carismes a balquena,
t'han vessat la glòria els Tres,
com la dona més amada
de l'augusta Trinitat.
Mare assumpta, immaculada,
fes-nos lloc al teu costat.

El teu nom: veu de l'altura,
Santa Maria del Pi,
als fills bolca la mesura
resplendent d'amor diví.
Pels camins de l'esclada
et segueix al veïnat.
Mare assumpta, immaculada,
fes-nos lloc al teu costat.

Per l'àngel de la volada,
per l'amor que ens has donat,
Mare assumpta, immaculada,
fes-nos lloc al teu costat.

COMENÇAMENT
DAUSAT

ESTROFES

TORNADA

Per l'àngel de la volada, per l'amor que ens has donat, Mare assumpta, immaculada, fes-nos lloc al teu costat. Ra-ves-ti-res de pu-re-sa, la fes-con-del-nas-tre-món, do-cil-dom-pu-és, tot sot-me-sa al vo-le-r que Déu t'in-fon. Hort tan-cat, font se-ge-lla-da, con-ce-bu-da sense pe-cat.

V./ Maria ha estat enduta al cel.
R./ Els àngels se n'alegren.

PREGUEM

Déu omnipotent i etern, vós heu portat a la glòria del cel en cos i ànima la immaculada Verge Maria, Mare del vostre Fill. Feu que, amb l'esguard fit en les coses celestials, mereixem de tenir part en la seva glòria. Per Crist Senyor nostre. Amén.

«Goigs a l'Assumpció de la Mare de Déu»,
de la basilica de Santa Maria del Pi (Barcelona).

querubins, que ascendeix al cel i les llavors corresponents, ha estat cantada moltes vegades en versos. S'hi evocuen, entre estrofes i cobles, les seves alegries terrenals per acabar ascendint al cel. Textos antics, anònims, que s'han repetit al llarg de segles i que, més recentment, poetes com Camil Geis, Pere Ribot o Joan Roig han usat per compondre les seves poesies, que han acompanyat amb melodies de Francesc Baldelló o Xavier Miserachs i han il·lustrat artistes com Jujol o Nuet.

Maria, però, apareix també als goigs, tota sola al cel, plena de glòria, estàtica i solemne. Primerament, va ser evocada amb gran solemnitat a l'època bizantina. Per exemple, en un mosaic del segle XI presideix l'absis de la catedral bizantina de Kiiv. Modernament, es troba sovint als fulls més actuals dels goigs.

En aquest sentit, cal recordar que l'any 1950 es declarava dogma l'Assumpció als cels de Maria, un cop complet el seu curs de vida terrenal. Les esglésies van aprofitar aquest fet per reproduir imatges diverses de la Mare de Déu, segons la iconografia amb la qual era venerada als seus recintes, estimada pels seus fidels i invocada i cantada en ocasió de la seva gran festa del 15 d'agost.

És el cas d'uns goigs moderns de la Mare de Déu Assumpta, titular de la basilica de Santa Maria del Mar de Barcelona des del 1384, on apareix la figura mariana que presideix la majestuosa nau. I com passa en tantes poblacions nostres que mostren la imatge de la «seva» Verge, que veneren joiosament cada any en ocasió de la Mare de Déu d'Agost.

CERTIFICATS MÈDICS CARNET DE CONDUIR NÀUTICA I ARMES

CENTRE MÈDIC PLAÇA MOLINA

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

- COTXE, MOTO I CICLOMOTOR • PSICOTÈCNICS
- LLICÈNCIA D'ARMES • LABORALS I ESCOLARS • NÀUTICA

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya Cristiana tindran un descompte

de 20 euros

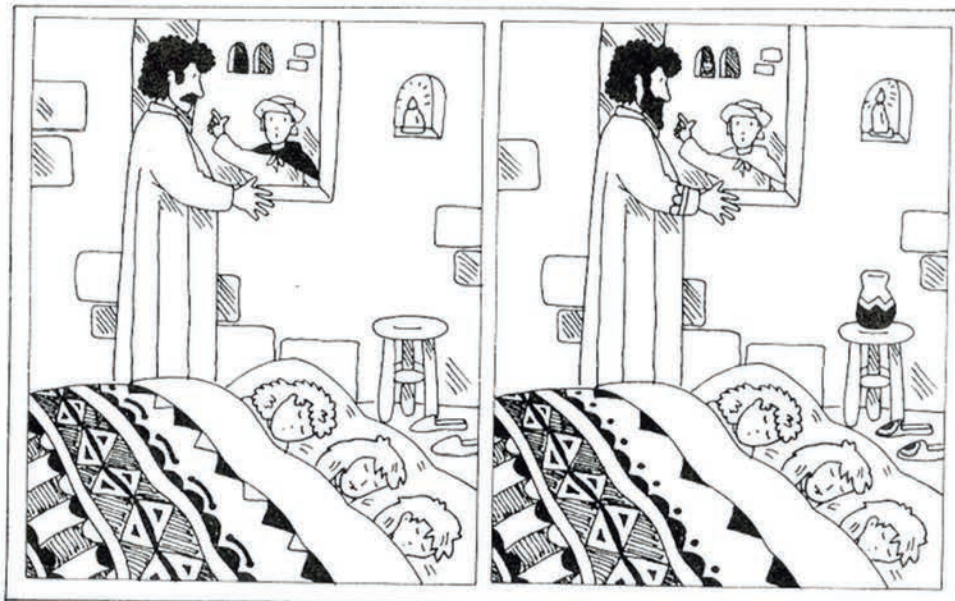
www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN: Tel. 932 188 826 - Mòbil: 639 474 741

c/ Balmes, 281, entr. 2n - 08006 Barcelona

Saps quina paràbola il·lustra cada dibuix? Identifiques, com a mínim, 10 diferències entre els dos dibuixos aparentment iguals?

A

Paràbola:

B

Paràbola:

Jesús és molt original. Compara el Regne del Cel amb elements molt diferents del nostre món. Dels elements següents, pots marcar amb una creu quins són els que fa servir Jesús?

Tresor amagat

Llebre

Llevat

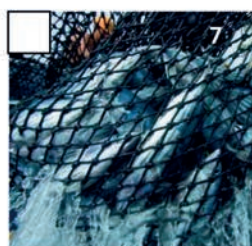
Llavor de mostassa

Perla

Arròs

Xarxa de pescar

Castell

I ara pots trobar el nom de 5 paràboles més de Jesús?

S	E	O	V	E	L	L	A	P	E	R	D	U	D	A	V
Q	U	E	N	O	I	C	J	O	L	R	D	I	N	U	I
T	N	A	N	S	A	F	E	D	I	F	I	O	B	R	O
O	E	L	S	E	M	B	R	A	D	O	R	T	R	A	D
I	S	T	N	E	L	A	T	S	L	E	S	I	N	I	M
T	S	A	N	A	B	E	R	C	A	N	T	I	L	A	D
E	R	C	G	I	D	O	R	P	L	L	I	F	E	O	G
V	E	R	G	E	S	P	R	U	D	E	N	T	S	A	T

Transportar

MONTSERRAT PIBERNAT
Lingüista de «Catalunya Cristiana»

Per vacances ens agafa el desfici d'anar d'aquí cap allà. De transportar-nos, podríem dir. Transportar. Es tracta d'un verb que indica moviment d'un lloc cap a un altre. Però amb l'afegitó que no és només moure's, sinó que t'has de moure portant alguna cosa, l'has de transportar. En català disposem de força sinònims per designar aquesta idea de portar d'un lloc a l'altre: traslladar, portar, tragar, carretejar...

Podem fer servir *transportar* en el sentit figurat de deixar-se endur per alguna passió, com extasiar-se o fins i tot alienar-se i dir per exemple: *A la festa es va transportar per l'entusiasme*. En l'àmbit de la música, transportar vol dir canviar de tessitura una partitura original, també se'n pot dir transposar.

Més significats de transportar: també vol dir traduir, perquè si us hi fixeu, quan traduïm, traslladem el significat de les paraules a una altra llengua, transportem significats!

És un mot que ve del llatí. En llatí ja hi havia un *transportare* amb el mateix significat. Deixeu-me destacar que aquest prefix *trans-* és molt viu encara avui en català, amb moltíssimes paraules formades amb *trans-* (transbordar, transcorrer, transcriure, transferir, transfigurar, transgènic..., moltes).

D'entrada, el prefix significa «dellà», és a dir, un lloc més enllà, però també significa «a través de». Mireu, per exemple, la paraula *transatlàntic*. Al transatlàntic li podem donar el sentit de «més enllà de l'Atlàntic, que és a l'altre costat de l'Atlàntic» però també, si us dic *vaixell transatlàntic* vull dir que és un vaixell que va a través de l'Atlàntic.

Ah, i un últim apunt, *trans-* és un prefix molt viu encara avui, en fem paraules noves, com *transgènere* i fins i tot a ell mateix sol la llengua l'ha transformat en un nom, *trans*, per designar, en l'àrea d'identitat de gènere, les persones que experimenten una discontinuïtat entre la identitat de gènere i el sexe assignat.

De refranys amb aquest verb, no n'he trobat ni un. Però com que em sabia greu deixar-vos-en sense, he buscat refranys amb el verb *portar*. I fan així: *En el món tothom treballa per portar bona gramalla!* (una gramalla era una túnica, un vestit, que portaven els consellers de Barcelona). *Qui té cinc dits a les mans, ja pot portar guants* (vol dir que tothom, amb les seves capacitats, pot aconseguir arribar a ocupar alts càrrecs). I per avui, res més. Bona setmana!

Segons un estudi, l'escorça cerebral pot portar a la mort les neurones que produeixen la dopamina.

ACTUALITATS CIENTÍFIQUES

Una nova explicació de l'origen de la malaltia de Parkinson

FRANCESC NICOLAU

Professor emèrit de la Facultat de Filosofia de Catalunya

Es diu Guglielmo Foffani. És italià, però ja fa quinze anys que actua com a membre destacat al Centre Integral de Neurociències HM CINAC de Móstoles (Comunitat de Madrid). Lidera un equip d'investigadors que ha proposat una hipòtesi, diferent de la que es tenia com a més probable fins ara, sobre l'origen del Parkinson. Aquesta malaltia afecta 6,5 milions de persones al món. A Espanya se'n diagnostiquen uns 10.000 nous casos cada any. No cal dir, doncs, que qualsevol progrés en el coneixement de com se la pot combatre és important de debò. Per això m'ha semblat bé fer-vos coneixedors d'aquesta notícia que ens ha arribat.

Com sabeu, el Parkinson comença molt localment; pot ser una tremolor en un dit, lentitud en el moviment d'una cama o cosa semblant, sempre en un lloc concret. Això vol dir que l'origen és també en un lloc concret del cervell, és a dir, en un indret amb «mapa cerebral». Ara bé, se sap que és la mort de neurones d'una part del cervell anomenada substància negra la que causa la malaltia. Aquesta «substància negra» és la que fabrica la dopamina, que és un neu-

rotransmissor del moviment. Sense dopamina no hi ha com moure's. I l'explicació que es tenia com a quasi segura de l'origen de la malaltia és que el sistema neuronal perifèric era el que afectava la substància negra (que no té mapa cerebral) per després estendre's cap a la superfície, o sigui, l'escorça del cervell, que sí que té els «mapes» corresponents, corresponents a les diferents parts del cos.

La novetat proposada per Foffani és que cal considerar que el procés és invers: és la mateixa escorça cerebral la que pot portar a la mort les neurones que produeixen la dopamina. Per tant, és la salut de l'escorça la que evitarà la malaltia. Per veure si és així, a Móstoles ja han programat una tècnica en models animals per veure si es pot manipular aquesta regió del cervell de cara a fer-ho després en pacients humans.

Nosaltres només podem dir que ho veiem molt complicat, però que desitgem que aquests investigadors no s'equivoquin i sigui un èxit el que volen aconseguir. Fins ara no es coneixia cap medicina per combatre el Parkinson i això pot ajudar a frenar-lo.

TRADICIONS APÍCOLES, 7

La mel de garrofer i altres varietats

**FRA VALENTÍ SERRA
DE MANRESA**

Arxiver dels Caputxins

El garrofer (l'lat., *Ceratonia siliqua*; cast., *algarrobo*) és un arbre típicament mediterrani. Tradicionalment, en els extrems d'algunes hortes dels caputxins —per exemple, en la dels frares d'Arenys de Mar— hi havia un indret anomenat *garroferar*, amb un bon nombre de garrofers. En aquest espai de l'horta conventual, entre els garrofers i ametllers dels frares d'Arenys —encara fins a la dècada dels anys vuitanta—, hi havia col·locades les arnes de les abelles, on es produïa una mel molt potent elaborada a partir de la flor de garrofer, que és un dels arbres que floreix més tardanament, en ple estiu. La mel de garrofer és molt fosca i la tradició remeiera dels caputxins la destinava a usos terapèutics d'aplicació externa, car no és massa fina al gust del paladar.

Quan es produeix alguna infecció intestinal, la ingestió de la mel —o bé de la farina de la garrofa— arrossega les toxines dels budells i contribueix a purificar l'organisme.

En els nostres dies, amb el conreu massiu a Occident del gira-sol (l'lat., *Helianthus annuus*; cast., *girasol*), que també s'ha implantat com a farratge per al bestiar estabulat, es conrea, principalment, per a la producció d'oli a partir de les seves sements, el gira-sol s'ha anat convertint en una de les principals plantes mel·líferes estiuenques, ja que la seva floració oscil·la des de la primera quinzena de juliol i arriba fins a finals de setembre. És una flor molt visitada per les abelles, que en fan una mel de color clar, rica en ferro i força apta per temperar les inflamacions de la pleura. Semblantment, la malva (l'lat., *Malva sylvestris*; cast. *malva*) és una planta mel·lífera força abundosa a la nostra geografia. Sol créixer als voraals i a sota els arbres fruiters. Les flors de la malva són molt visitades per les abelles, car hi troben nèctar i pol·len en abundància.

Pel que fa a la mel extreta de la flor de llimoner (l'lat., *Citrus limonum*; cast. *limonero*), és d'un color clar, daurat i amb un gust una mica àcid. Es tracta d'una varietat de mel molt refrescant i diürètica, i és recomanable per combatre el mal de gota i les irritacions de la gola. En canvi, la mel de taronger (l'lat., *Citrus aurantium*; cast., *naranja*) és relaxant i molt digestiva i, alhora, és molt apta per endolcir els torrons. La mel elaborada a partir de la flor del nap (l'lat., *Brassica napus*; cast., *nabo*) i també la feta a partir de la flor de la colza presenten una cristal·lització molt ràpida degut al seu alt contingut de glucosa. El nèctar produït per la flor del nap és abundós i molt atractiu a les abelles, i el seu pol·len és especialment nutritiu per a l'*Apis mellifica*. La mel de nap és molt apta per fer barreges de diverses mels.

La tradició remeiera dels caputxins destinava la mel de garrofer a usos terapèutics d'aplicació externa.

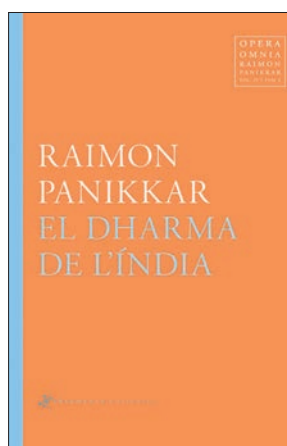
MARIE BAUDOÏN-CROIX

Leonía Martín

Una vida difícil

San Pablo, 2022, 247 pàg.

Leonía Martín va ser la *menys* dotada de les germanes de Santa Teresina de Lisieux. Una nena difícil, va viure en un ambient familiar profundament religiós, per això des de la seva adolescència va sentir atracció per la vida conventual. Deixeble de Teresina, va seguir interiorment el seu Camí d'Infància Espiritual.

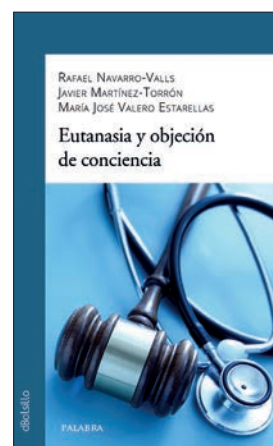
RAIMON PANIKKAR

El Dharma de l'Índia

Fragmenta Editorial, 2022,

608 pàg.

L'autor parteix del concepte de *Dharma*, que defineix com un ordenament intrínsec de la natura de les coses. Així, ens ajuda a entendre l'hinduisme com una experiència humana completa i planteja una sèrie de reptes a què s'enfronta la contemporaneïtat davant d'una societat cada cop més deslligada de la tradició.

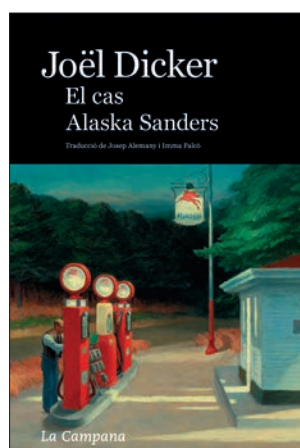

AUTORS DIVERSOS

Eutanasia y objeción de conciencia

Palabra, 2022, 159 pàg.

La Llei de l'Eutanàsia espanyola del 2021 introdueix en el nostre ordenament jurídic un dret a morir, i no simplement la possibilitat de fer-ho legalment. Entre els problemes generats per aquesta llei trobem l'objecció de consciència del personal sanitari. Aquest llibre intenta donar resposta a les principals qüestions que planteja aquesta regulació.

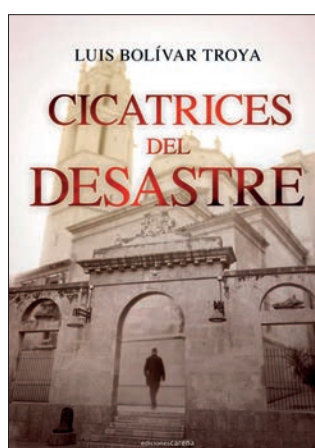
JOËL DICKER

El cas

Alaska Sanders

La Campana, 2022, 592 pàg.

«Sé què has fet.» Aquest missatge, trobat a la butxaca dels pantalons d'Alaska Sanders, el cadàver de la qual va aparèixer el 3 d'abril del 1999 a la vora del llac Mount Pleasant, és la clau de la nova i apassionant investigació que, onze anys després de posar entre reixes els seus presumptes culpables, torna a reunir l'escriptor Marcus Goldman i el sargent Perry Gahalowood.

LUIS BOLÍVAR TROYA

Cicatrices del desastre

Ediciones Carena, 2022, 866 pàg.

Reus, juny del 1939. Un capità de l'exèrcit nacional és segrestat mentre torna al camp de concentració situat al manicomi de Reus. El seu cadàver apareix dies després. Ernesto Delgado, un antic policia de Valladolid, i Carles Gil, un jove capità republicà presoner, seran els encarregats de realitzar la investigació.

LAIA AGUILAR

Les altres mares

Columna, 2022, 269 pàg.

L'Emma s'enfronta a la pèrdua inesperada del seu fill. La Jhanet decideix retrobar la seva mare. La Natalka se sent desprotegida sense familiars propers. Laia Aguilar es desplega sense concessions en un relat enlluernador de tres dones, «les altres mares, les no mares, les incompreses», que malgrat tot no perdran mai l'esperança.

CRÍTICA DE CINEMA

JOSEP ROVIRA I CLAVERAS
Graduat en cinematografia

PAULINE À LA PLAGE

(Pauline en la playa)

DIRECTOR: Éric Rohmer

INTÈRPRETS: Amanda Langellet, Arielle Dombasle, Pascal Greggory, entre altres

MÚSICA: Jean-Louis Valero

Drama romàntic

França

94 minuts

Embolics i misteri

Aquest film forma part de la sèrie «Comèdies i proverbis» i l'argument és ben senzill. Pauline i la seva cosina Marion arriben a un poblet a passar els últims dies d'estiu. Marion està en procés de tramitar el seu divorci mentre que Pauline, una adolescent d'escassos quinze anys, no té cap idea de l'amor.

És la típica situació on A estima B que estima C que estima D, etc. Tanmateix, l'interès d'aquest film recau en com està narrat a través de la càmera, amb un estil aparentment simple, però depurat i eficient.

L'ús del color vermell és freqüent, sobretot en presència de Henri, un personatge maquiavèlic i hipòcrita, fins i tot ell mateix s'arriba a comparar amb un llop. Henri és el culpable de tot l'emolic de la trama. El color vermell el persegueix (tovalloles, jerseis, camises...) i arriba al seu màxim quan intenta apropiarse de manera íntima a Pauline: en aquesta escena pengen de la paret un quadre i un flotador vermells, i sobre la seva cadira un barnús, també, vermell (no és aleatori que l'habitació on es troben, parlant d'espai, sigui la de la seva filla, quasi un nadó, metaforitzant el joc de nens que es porta entre mans el personatge: amagar, encobrir, simular...).

Els moviments dels actors dins dels plans són tan importants com fora d'ells, donat que no paren d'aparèixer i desaparèixer del pla, donant

sensació de fugacitat, de ser-hi i no ser-hi a la vegada. És una mena de teatre on els personatges de Rohmer juguen a amagar-se. Pierre, enamorat de Marion, enxampa Louise amb Henri... l'espectador ho sap, però, Pierre pot estar-ne segur del que ha vist? Pierre només veu Louise a través d'una finestra (ell suposa que està amb Henri), on s'alça i, de sobte, torna a desaparèixer entre les parets. La finestra serveix com a reenquadrament dins del mateix enquadrament, seguint la línia de ser-hi i no ser-hi de les figures en els plans.

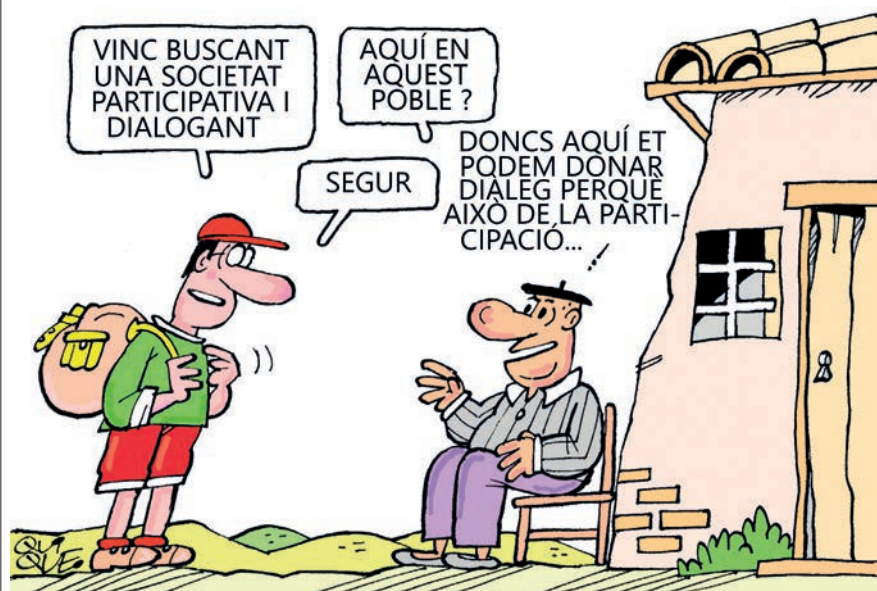
Finalment, no es pot obviar la que és, segurament, la idea central de la pel·lícula: l'efímer. Ho mostra Rohmer de manera següent:

L'espai físic: la platja, un lloc on només s'hi va a passar una estona. Les segones residències, un lloc on només s'hi va a passar un temps establert. Dos espais on s'hi està de pas.

L'espai temporal: el tram final de l'estiu, una temporada transitiva que dura un temps limitat, donat que a Rohmer li interessava mostrar l'aspecte efímer de les passions.

Pauline à la plage és una pel·lícula on Rohmer ens transmet que totes les simplicitats de la vida mereixen ser viscudes, que qualsevol espai i moment pot ser rellevant; i poden ser contades, poden ser cinema.

AMB BON HUMOR

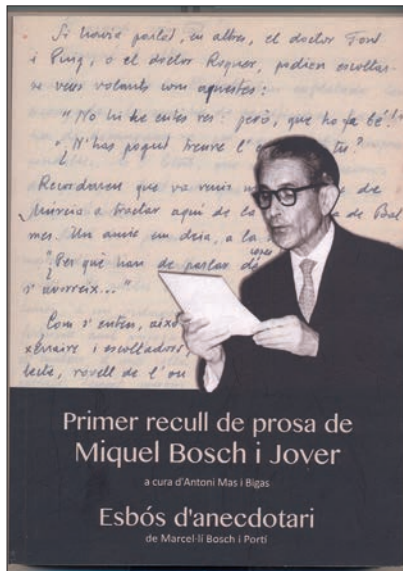
CRÍTICA LITERÀRIA

JOSEP RUAIX I VINYET

Eclesiàstic, gramàtic i escriptor

Mestre compromès

ANTONI MAS I BIGAS (ed.)Primer recull de prosa de
Miquel Bosch i Jover.

Esbós d'anecdolari

Ajuntament de Balenyà, 2021,
282 pàg.

Si bé amb entrebancs per culpa de la pandèmia, ja ha pogut sortir a la llum el llibre indicat a l'altra columna. Es tractava de recollir la prosa de Miquel Bosch i Jover (Calders, Moianès, 1900 – Balenyà, Osona, 1960), de qui ja abans s'havia recollit la poesia (1994) i s'havia publicat una miscel·lània (2003). I és que era un mestre de minyons —format a Lleida, després d'haver viscut a Artés (Bages)— compromès amb l'Església, amb el país i amb la cultura. Per tant, convenia que no es perdés el seu llegat. Això ha estat obra, sobretot, d'Antoni Mas i Bigas, un balenyanenc igualment compromès.

El volum —precedit de diverses introduccions i seguit d'un anecdolari a càrrec d'un fill del mestre, Marcel·lí Bosch i Portí, com també l'evocació que indirectament (a través del record d'una veïna i amiga de Bosch i Jover) en fa una seva deixeble (Helena Fusté i Munné) i, com a cloenda, una síntesi biogràfica del protagonista— ens ofereix, per ordre cronològic, vint textos on van aflorant les inquietuds, els coneixements, les amistats, les activitats, etc. d'aquest pedagog que exercí primer a Torà de Tost (Ribera d'Urgellet, Alt Urgell) i després, durant molts més anys, als Hostalets de Balenyà (Balenyà).

Així, s'hi reflecteix l'ambient literari de la Plana de Vic, amb extenses glosses de Verdager, elements del folklore català, comprenent-hi el sardanisme, el bon gust literari de l'escriptor, especialment en la narració «La Guida», l'espiritualitat de l'època, un agradable sentit de l'humor, etc. L'anecdolari que complementa aquesta obra ajuda a perfilar la fesomia d'un home compromès, com he dit, però també simpàtic, enginyós i, a vegades, despistat. Semblantment, s'hi descriu l'ambient en el qual es desenvolupava la seva vida.

Val la pena que no oblidem figures que, sense brillar com les de primera magnitud, han contribuït a afaïçonar —amb el seu treball i el seu exemple— la nostra terra i la nostra gent, deixant petjada, més o menys fonda, en la nostra història.

RAUXA

Grècia, model de societat (II)

El manifest desastre polític i econòmic de la Grècia contemporània —que tanmateix no hauria estat possible sense la connivència de les institucions i bancs europeus—, no ens hauria de dur a l'error de menysprear la societat hel·lènica. És del tot falsa l'ocurrent paradoxa que afirma que avui l'única resplendor de Grècia són les seves ruïnes. Deia el poeta que les gegantines ales que fan de l'albatros una bèstia inútil quan prova de moure's per terra, són les mateixes que l'impulsen a unes altures del tot inassolibles per a la resta d'ocells. Grècia és un albatros: només ens adonem del seu caminar maldestre, però som incapaços de percebre'n el majestuós vol.

A diferència de les ciutats italianes, a Atenes li manquen els palaus fastuosos i les sumptuoses esglésies de tots els estils. Ni tan sols té grans places, ni fonts monumentals, ni ponts romàntics sobre un riu famós. No és bonica com ho és Florència, però no obstant això, a mesura que passegeu pels seus carrers us va guanyant la certesa que us acull una ciutat preciosa. Aquesta bellesa no s'explica per la perfecció subjugadora de l'Acròpolis o pels seus admirables museus. És una bellesa que no prové de les pedres. Un amic m'explicava com durant una visita a Atenes va quedar captivat per un vell sabater que li recitava de memòria fragments d'Eurípides. Això és Grècia. No he conegut ciutat europea que aplegui una quantitat tan ingent de cantants i músics de carrer: sense concessions a l'hegemonia anglosaxona, interpreten música grega, en llengua grega, de compositors grecs i amb instruments grecs. No ho fan, doncs, per complaure el turista. Com aquell humil sabater, canten i toquen per amor a la pròpia cultura —que alhora és universal— per transmetre'n la bellesa, encara que el món no se'ls escolti.

EDUARD BRUFAU

Agenda

Internet

MARIA AUXILIADORA

La pàgina <https://ausiliatrice.org> ofereix recursos, pregàries, reflexions, missatges i altres propostes per a la devoció a la Mare de Déu en l'advocació d'Auxiliadora.

Altres bisbats

EXERCICIS ESPIRITUALS

Del **dimecres 31 d'agost al divendres 9 de setembre**, a la casa d'espiritualitat de les germanes oblates de Ciempozuelos (Madrid), exercicis espirituals guiats pel P. Javier Castillo, Inscripcions: tel. 918 930 014.

Barcelona

MONESTIR DE SANT PERE DE LES PUEL·LES

Del **dilluns 22 d'agost al dissabte 27**, recés *Portem el tresor en gerres de terrissa* con la Gna. Conxa Adell. Inscripcions: activitatspuelles@gmail.com.

Girona

GÒTIC

El **dissabte 20 d'agost**, a las 17.00, visita guiada *La catedral de l'Empordà, la construcció d'una Església gòtica* a la basílica de Santa Maria de Castelló d'Empúries.

Lleida

PRADÓ

Del **diumenge 21 d'agost al dissabte 27**, exercicis espirituals per a sacerdots dirigits per Núria Caum sobre *Veniu a mi... Convocats al seguiment de Jesús, pobre i humil* a Raïmat. Més informació: Miquel Cubero, tel. 645 893 474.

Solsona

SANTUARI DEL MIRACLE

Del **dilluns 29 d'agost al divendres 2 de setembre**, activitat *Amb el mantell d'Elies. De la foscor fins a la llum: pintar una icona* amb Toni Pou i Luis Rubio. Més informació: tel. 973 291 699.

Terrassa

MONESTIR DE SANT CUGAT DEL VALLÈS

El **diumenge 21 d'agost**, a les 12.00, visita guiada *Coneix les històries que amaguen els capitells* pel claustre del monestir. Reserves: tel. 936 759 952.

Urgell

FESTIVAL DE MÚSICA ANTIGA DELS PIRINEUS

El **dijous 18 d'agost**, a les 20.00, concert d'Ensemble Alfonsí *Instruments per lloar santa Maria*, a l'església de la Mare de Déu de Ribera (la Pobra de Segur).

Solucionari p. 38-39

A: Paràbola de l'amic inoportú / B: Paràbola del fariseu i el publicà

1. tresor amagat; 3. llevat; 4. llavor de mostassa; 5. perla; 7. xarxa de pescar

Ovella perduda; el sembrador; fill pròdig; verges prudents; els talents

PREGUEM PER LES INTENCIONS DEL PAPA

Perquè els petits i mitjans empresaris trobin els mitjans per continuar la seva activitat al servei de les comunitats en les quals viuen

Catalunya Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 145 €

Gibraltar i Portugal: 145 €

Resta d'Europa: 222,99 €

Amèrica i Àfrica: 254,19 €

Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de l'APPEC
Associació de Publicacions
Periòdiques en Català

El setmanari rep l'ajut de la Generalitat de Catalunya

www.catalunyacristiana.cat

 /catalunyacristiana

 @catcristiana

 catalunya_cristiana

 Catalunya Cristiana

Director: Mn. Miquel Ramón Fuentes

Redactors: *Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Macià Grau, Rosa M. Jané, Carme Munté, Joan Andreu Parra, Rosa Peraire*
Lingüista: *Montserrat Pibernat*
Fotògraf: *Agustí Codinach*

Col·laboradors d'aquesta setmana: *Pilarín Bayés, Agustí Borrell, Carme Escales, Alfons Gea, Antonio Gil, Joan Guiteras, Sara Martí, Ignasi Miranda, Viqui Molins, Glòria Monés, Consol Muñoz, Francesc Nicolau, Joan Pallarès-Personat, Pere Parés, Josep Rovira, Josep Ruaix, Jordi Sánchez, Valentí Serra, Jaume Sidera, M. Claustre Solé, Sebastià Taltavull, Nora Vela, Bàrbara Virgil, P-J Ynaraja*

Redacció, administració, publicitat i promoció:
C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA
Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

redaccio@catalunyacristiana.cat
administracio@catalunyacristiana.cat
publicitat@catalunyacristiana.cat
subscripcions@catalunyacristiana.cat

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura

Administració: *Isabel Giral (comptabilitat), Dídac Campos (subscripcions)*

Autoedició i compaginació:
Macià Grau

Impressió: *Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri.*
Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

PERE PARÉS

Daniel Farràs, de 32 anys, va formar-se en una escola marista de Barcelona. Va quedar captivat pel carisma marista quan va participar en els voluntariats per a joves que s'hi organitzaven. Actualment treballa per a SED (Solidaritat, Educació, Desenvolupament), acompanyant els joves que van a ajudar en comunitats maristes als països més desfavorits.

De quina manera proposa SED viure el voluntariat?

Són la iniciació a la solidaritat internacional, d'un mes de durada, durant el qual volem oferir una mirada amical, amable, despertant un sentit de la fraternitat. Entenem el voluntariat com una manera de transformar les persones. És una oportunitat d'aprenentatge i de creixement. No vol dir que el centre del voluntariat sigui el voluntari. És la tasca i la trobada. Però les entitats, l'acció social, la cooperació internacional, no ha de dependre del voluntariat. Amb bona fe es poden fer moltes coses, però hi ha d'haver coses que estiguin assegurades pels estats.

Amb quin criteri decidiu què ha de fer SED?

Tot el món de les ONG ens regim pels drets humans. Haurien de ser per a tots, indiscutibles. Però ara mateix no és així. Pot ser que veiem una determinada necessitat, sí. Però com està anant la situació dels drets al lloc on actuem? Aquesta és una perspectiva que dificulta el treball, perquè porta a projectes més complexos, i a una participació més intensa. A canvi, però, fa el treball més sostenible. Així, si s'hagués d'abandonar el país, la feina no es perdria sinó que seguiria endavant. El nostre horitzó com a organització hauria de ser desaparèixer, perquè significaria que la nostra raó d'ésser ha estat assolida.

Com a cristians, el voluntariat es limita als drets humans?

Nosaltres som una organització cristiana, però no atensem només persones cristianes. La nostra missió és evangelitzadora però no és gaire explícita. Nosaltres intentem arribar als joves, als que tenen

Daniel Farràs, delegat de SED a Catalunya

«El voluntariat és una manera de transformar les persones»

una inquietud. Els expliquem que nosaltres som d'Església i que som seguidors de Jesús, però no exigim aquestes creences. Veiem en el jove una actitud solidària, que és el que ens vincula a tots els cristians i amb molta gent d'altres religions. Des d'aquí treballem i fem camí, descobrim. Les coses passen de manera més subtil. Si algú no creu, no es convertirà només per un voluntariat. Per a nosaltres és important poder estar inserits en la societat i anar fent l'acompanyament de cada persona. L'objectiu és oferir experiències d'Església a persones que potser no les han pogut tenir prèviament. Així, poden veure que és diversa i que hi poden tenir lloc.

A l'hora de formar els joves actuals, quins punts cal reforçar?

El compromís és una cosa que a la joventut actual, la generació Z, li

costa, en tenen una altra concepció. I per això és molt enriquidor, perquè no és que aquesta generació no es vulgui comprometre, sinó que el seu sentit del compromís és diferent.

L'Església promou prou el voluntariat?

Jo crec que sí, es fa molta feina en aquest sentit. Potser jo convidaria les parròquies a obrir-se. I que tota aquesta gent que està implicada a voluntariat s'obris a altres projectes similars que es fan a altres comunitats, potser a dos carrers d'on són ells. I, potser, podria haver-hi grups mixtos, no només de catòlics. Aquesta és una cosa de les que més em va sorprendre quan vaig estar amb els maristes de Colòmbia. Ells anaven de la mà d'organitzacions que no participaven de l'Església, laiques. I estaven units.

ROCA,
100 ANYS
D'HISTÒRIA

més a la teva
botiga Roca
i a **roca.es**

Tota una vida junts formant part
de la vida de moltes famílies, tenint cura
de tu i dels teus.

Roca es projecta cap a un futur
cada vegada més net i confortable,
oferint-te els productes més innovadors,
per fer-te la vida més fàcil.

Ja hem començat a escriure un nou futur
amb tu, el futur comença ara.

Roca